Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной 21-һээ гарана | № 15 (16538) | 1984 оной январиин 18, среда | Сэн 3 мүнгэн.

РАДАЙ КАНДИДАДУУД

...дотор СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидатуудые дэбжүүлхэ талаар ...уд үргэлжэлһөөр. ...болон Совет гүрэ...тоодын ба гадаадын ...ые нэгэн дуугаар һай...байһан тухайгаа ажал...лективүүд мэдүүлнэ. ...гүрэнэй засагай дээ...ургаанда депутадта ...дуудаар хүдэлмэри...иин, колхозно таряа... арадай интеллиген...рхим түлөөлэгшэдые ...хүнүүд нэрлэнэ.

...евско һунгуулиин ок... СССР-эй Верховно Со... Союзай Соведэй де... кандидадаар «Побе...хозой түрүүлэгшэ Со... Ажалай Герой **Вадим ...вич Резниковые** Куба...рүү ажахын таряашад ...лбэ.

...овска городской һун... округһоо СССР-эй ...но Соведэй Союзай ... депутадта кандида... СССР-эй Министрнүүдэй ... Түрүүлэгшын орлог... **...ниамин Эммануилович ...цые** Хабаровскын Горь...рэмжэтэ заводой кол... нэрлэбэ.

...жска областиин В. Н. ...вой нэрэмжэтэ гос...заводой коллективэй суг... Малоярославецка һун...н округһоо СССР-эй ...но Соведэй Союзай ...эй депутадта кандида... госплемзаводой дирек... **...орис Павлович Оконеч...ые** нэрлэбэ.

...овскэ һунгуулиин округ... СССР-эй Верховно Сове... Союзай Соведэй депу... кандидадаар Куйбы... авиационно заводой электро-хабсаргагша **...ь Николаевна Удальцо...** дэбжүүлхэ гэжэ пред...иин коллектив хамтын ...н дээрэ шиидхээ.

...ска областиин Глуш... районой «Красное ...» колхозой ажалшад ...ско һунгуулиин округ... СССР-эй Верховно Сове... Союзай Соведэй депу... кандидадаар тус ажа... правлениин түрүүлэгшэ **...лий Николаевич Чупри...** нэрлэбэ.

...ско областиин Марья... районой «Заря Побе...» колхозой суглаан дээрэ ...еска һунгуулиин ок...о СССР-эй Верховно Со... Союзай Соведэй депу... кандидадаар малшадай ...дир **Софья Эмильевна ...** дэбжүүлэгдэбэ.

...миин гүрэнэй П. И. ...овскиин нэрэмжэтэ опе...а баледэй академическэ ...ой коллектив Пермскэ ...улиин округһоо СССР-эй ...овно Соведэй Националь...нуудай Соведэй депу... кандидадаар СССР-эй ...ай артист, Социалис Ажа... Герой **Дмитрий Борисо... Кабалевскиие** дэбжүүлбэ. ...ьяновска областиин Чер...ска районой «Красно...ий» совхозой тракторна ...адын бригадир **Николай ...евич Додонов** Димитров...ска һунгуулиин округһоо ...-эй Верховно Соведэй ...зай Соведэй депутадта ...дидадаар ажахын ажал...ай хамтын суглаан дээ... нэрлэгдээ.

...рскэ һунгуулиин округ... СССР-эй Верховно Сове... Союзай Соведэй депутад... кандидадаар СССР-эй Ми...трнүүдэй Соведэй Түрүүлэг-шын орлогшо **Зия Нуриевич Нуриевые** дэбжүүлхэ гэжэ Башкирай нефть болон газ олзоборилгын «Арланнефть» управлениин хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай суглаан тогтообо.

Петрозаводско городской 1-дэхи больницада болоһон суглаанда хабаадагшад Ленинскэ һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар ахамад врачай орлогшо **Хильма Андреевна Переяйнениие** дэбжүүлбэ.

Йошкар-Олинска худалдаа наймаанай «Продтовары» нэгэдэлэй коллектив Ленинскэ һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар 36-дахи магазинай секциие даагша **Анна Александровна Парандайкинае** нэрлэбэ.

Орджоникидзевскэ һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар ажахын ахалагша һаалишан **Аксинья Егоровна Михайловае** дэбжүүлхэ гэжэ Яхадай «50 лет Октября» совхозой коллектив шиидхэбэ.

Ташкентскэ областиин «30 лет Узбекской ССР» колхозой хамтын суглаан Янгиюльскэ һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар колхозой хлопок ургуулагшадай бригадын хүтэлбэрилэгшэ **Фикрет Сефершаевые** дэбжүүлбэ.

КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ Нукусска гэр барилгын комбинадай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад Нукусска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар крановщица **Татьяна Михайловна Макаровае** нэрлэбэ.

«40 лет Казахстана» колхозой коллектив Алма-Атинска—Илийскэ һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар Казахстанай Уран зохёолшодой холбооной правлениин нэгэдэхи секретарь **Олжас Омарович Сулейменовые** дэбжүүлбэ.

Казахстанай Павлодарска областиин Экибастузска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар олзоборилгын комплексно бригадын машинист **Арон-Рашид Адиевич Шариповые** дэбжүүлхэ гэжэ үйлэдбэриин «Экибастуз» нэгэдэлэй «Богатырь» гэжэ уурхайн горнягуудай суглаан тогтообо.

Нефть болон газ олзоборилгын «Ленинефть» гэжэ управлениин цехэй үрэмдэгшэ **Сабир Бакир оглы Музафаров** Бакинска-Ленинскэ һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар нэрлэгдэбэ.

Азербайджанай ССР-эй Зардобско районой С. Вургунай нэрэмжэтэ совхозой ажалшад Аглашска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар хлопок ургуулагшад **Метанет Ахмед Кызы Абдурахмановае** дэбжүүлбэ.

Литвагай В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ ГРЭС-эй коллективэй суглаан дээрэ Алитусска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар ГРЭС-эй директор, Социалис Ажалай Герой **Пранас Миколович Норейка** дэбжүүлэгдэбэ.

Каунасай радиозаводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад Каунаска-Ленинскэ һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар хабсаргагша **Рита Витаутовна Пемпитиие** дэбжүүлбэ.

Кочкорско һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар Киргизэй Нарынска областиин Джумгальска районой Чаекска «Москва» гэжэ дунда һургуулиин директор **Сайнап Казатова** нэрлэгдэбэ.

СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент, Социалис Ажалай Герой **Петр Николаевич Федосеевые** Наукатска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэжэ Ошско областиин Наукатска районой Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой ажалшадай суглаан шиидхэбэ.

Армениин ССР-эй Алавердскэ горно-металлургическа комбинадай хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай коллектив Туманянска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар предприятиин ахалагша аппаратчик **Фрунзе Ишханович Рамазяниие** дэбжүүлбэ.

Ашхабадска - Первомайска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар барилгын 9-дэхи управлениин шэрдэгшэ **Наталья Григорьевна Овчинниковае** дэбжүүлхэ гэжэ барилгын «Туркменцентрострой» управлениин коллективэй суглаанда хабаадагшад тогтообо.

Тартуска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар университедэй ректор Социалис Ажалай Герой **Арнольд Викторович Коопые** дэбжүүлхэ гэжэ Тартугай гүрэнэй университедэй коллектив шиидхэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтада бэлэдхэл бүгэдэ арадай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда боложо байна. Ниитын эмхинүүдэй, ажалша коллективүүдэй түлөөлэгшэдэй һунгалтын урда тээхи окружной зүблөөнүүдэй хүдэлмэридэ энэнь элеэр харагдана. Оройной гүрэнэй засагай дээдын зургаанда дэбжүүлэгдэһэн кандидатурануудые зүблөөнүүд дээрэ дэлгэрэнгыгээр али бүхы талаһаань зүбшэн хэлсэнэ.

Январиин 16-да Москвада, Ворошиловска һунгуулиин округто һунгалтын урда тээхи окружной зүблөөн болобо. Хүндэтэ академик Н. Ф. Гамалейн нэрэмжэтэ Эпидемиологиин ба микробиологиин институдай директор медицинын эрдэмэй доктор С. В. Прозоровский тэрээн дээрэ үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповые городской 79-дэхи поликлиникын коллективэй депутадта кандидадаар дэбжүүлһыень Ворошиловска районой ажалшад бүгэдэ ниитээрээ һайшааба гэжэ тэмдэглээ.

— Юрий Владимировичай эсэшэ сусашагүй, залан сэхэ ажал ябуулга, һайн һайхан шэнжэ шанар, асари ехэ дүй дүршэл болон политическэ сэсэн мэргэн байлга бүгэдэ ниитын нэрэ хүндэдэ, арадай этигэл найдалда хүртэнхэй,— гэжэ эрдэмтэ тэмдэглэбэ. — Оройной коммунистнууд, бүхы ажалшад, гадаадын оронуудтахи ханинарнай нүхэр Ю. В. Андроповые ленинскэ шэнжэ шанартай элитэ ехэ хүтэлбэрилэгшэ гэжэ тоолодог юм. Тэрэнэй ажал ябуулга парти болон арадай нэгэдэлые бэхижүүлхэ, Эхэ оронойнгоо экономическа ба өөрыгөө хамгаалха хүсые хүгжөөхэ, хүгжэлтэ түгэс социалис обществые саашадань нарижуулан һайжаруулха талаар шэглүүлэгдэнхэй байна.

79-дэхи поликлиникын терапевтическэ отделениие даагша Л. П. Шурыгинае Ворошиловска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлбэ.

Юрий Владимирович Андропов болон **Людмила Павловна Шурыгинае** Москва хотын Ворошиловска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ тухай шиидхэбэриие зүблөөндэ хабаадагшад нэгэн һаналтайгаар дэмжээд, энэ округто һунгагдаха зүбшөөлөө үгэхэ гуйлтатайгаар тэдэнэртэ хандаба.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Металлургическа һунгуулиин округой ажалшадай түлөөлэгшэдэй һунгалтын урда тээхи окружной зүблөөн Челябинскда болобо. **Юрий Владимирович Андропов** болон Челябинска металлургическа комбинадай булад хайлуулагша **Владимир Федорович Гребневые** Металлургическа һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлхэ, энэ округто һунгагдаха зүбшөөлөө үгэхэ гуйлтатай шиидхэбэри зүблөөндэ хабаадагшад нэгэн дуугаар баталан абаһан байна.

Жовтневой һунгуулиин округой ниитын эмхинүүд болон ажалша коллективүүдэй түлөөлэгшэдэй һунгалтын урда тээхи зүблөөн Украинын ниислэл хотодо болобо. «Большевик» заводой, УССР-эй Наукануудай академиин Шудхалаагай асуудалнуудые шэнжэлдэг институдай, Киевэй авиационно үйлэдбэриин нэгэдэлэй коллективүүд **Юрий Владимирович Андропов** болон УССР-эй Наукануудай академиин Е. О. Патоной нэрэмжэтэ Электро-гагналгын институдай директор, УССР-эй Наукануудай академиин президент академик **Борис Евгеньевич Патониие** энэ округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлгые дэмжэжэ, тус округто һунгагдаха зүбшөөлөө үгэхэ гуйлтатайгаар тэдэнэртэ хандаба.

Гомельско городской һунгуулиин округто һунгалтын урда тээхи зүблөөн болобо. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихонов болон «Гомсельмаш» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй саһабарилагша В. М. Губановые СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри абтаһан байна.

Николай Александрович Тихонов болон **Владимир Михайлович Губановые** Гомельско городской һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлгые дэмжэхэ гэһэн шиидхэбэри зүблөөндэ хабаадагшад нэгэн дуугаар баталан абаха зуураа тус округто һунгагдахаар зүбшөөлөө үгэхэ гуйлтатайгаар тэдэнэртэ хандаһан байха юм.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь **Константин Устинович Черненко** болон колхозой хлопок ургуулагшадай бригадын бригадир **Хаким Кабыловые** Каттакурганска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлгые дэмжээд, энэ һунгуулиин округто депутадаар һунгагдаха зүбшөөлөө үгэхэ гуйлтатайгаар тэдэнэртэ хандаха гэһэн шиидхэбэри зүблөөндэ хабаадагшад абаба.

Юрий Владимирович Андропов болон Алма-Атын Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ үйлэдбэриин сёдолой нэгэдэлэй оёдолшон-мотористка **Гулькара Оразбековна Диханбаевае** Алма-Атын Октябрьска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлгые дэмжээ. Тус һунгуулиин округто һунгагдаха зүбшөөлөө үгэхэ гуйлтатайгаар тэдэнэртэ хандаһан байна.

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Укмергскэ һунгуулиин округой ажалшадай түлөөлэгшэдэй суглаан Литвагай Укмерг гэжэ районно түбтэ болобо. **Юрий Владимирович Андропов** болон Ширвинтскэ районой «Ширвинта» колхозой гахай үсхэбэрилгын комплексын оператор Социалис Ажалай Герой **Валерия Леоногоа Нарбунтенее** СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлгые дэмжэхые зүблөөндэ хабаадагшад нэгэн һаналтайгаар шиидхээ.

СССР-эй Верховно Соведэй Науска һунгуулиин округой ниитын эмхинүүдэй ба ажалша коллективүүдэй түлөөлэгшэдэй һунгалтын урда тээхи окружной зүблөөн болобо. **Юрий Владимирович Андропов** болон Пролетарска районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай хоёр дахин Герой **Абдугафур Саматовые** Ленинабадска областиин Пролетарска районой Науска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлхэ тухай, тус округһоо һунгагдахые зүбшөөлөө үгэхэ гуйлтатайгаар тэдэнэртэ хандаха тухай шиидхэбэриие зүблөөндэ хабаадагшад нэгэн дуугаар дэмжээ.

(ТАСС).

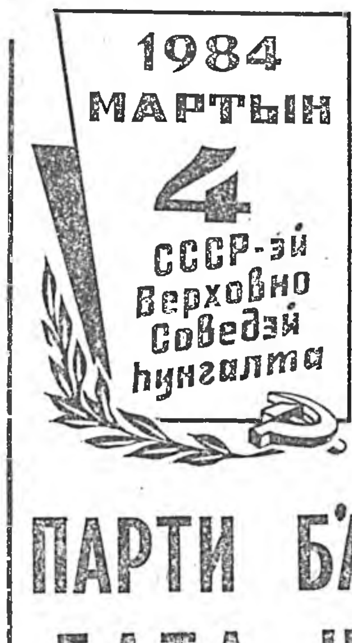

ПАРТИ БА АРАДАЙ БАТА НЭГЭДЭЛ

СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлгэ орон доторнай үргэлжэлһөөр. Республикымнай ажалшад бүхы совет арадтаяа хамта, оронойнгоо гүрэнэй засагай дээдын зургаанда хүдэлмэришэд, таряашад ба интеллигенциин эрхим түлөөлэгшэдые депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлнэ.

УЛААН-ҮДЭ

Улаан-Үдын авиационно заводой хүдэлмэришэд СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэрые ажалай бэлэгүүдээр угтаха зорилгонуудые табиба. Мүнөө дээрээ заводой хэдэн зуугаад хүдэлмэришэд һунгалтын үдэр байгша оной мартын 4 болотор арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэн жэлэй түсэбые дүүргэхэбди гэһэн социалис уялгануудые абанхай. Тэрэшэлэн хүн зоной үргэн хэрэглэлэй эд бараа байгша ондо үйлэдбэрилэн гаргаха түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Тиигэжэ хубсаһа угаадаг «Белка» гэжэ нарижуулагдаһан машинанууд улам олоор худалдаа чаймаанда гаргагдаха юм.

Заводой цехэй мастер П. И. Солдатов, шэрдэгшэ Х. Д. Доржиева, заводой директор Ю. Н. Кравцов болон бусад һаяхан эндэ болоһон суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, һунгуулиин Загорско 515-дахи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар армиин генерал Владимир Леонидович Говоровые дэбжүүлхэ тухай заводой хабсаргагшадай бригадир В. Ю. Уютовай оруулһан дурадхалые халуунаар дэмжээ. Суглаанда хабаадагшад армиин генерал Владимир Леонидович Говоровые СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол нэгэн дуугаар баталан абаба.

«Бурятмясопром» нэгэдэлэй Улаан-Үдын мяха-консервын Ленинэй орденто комбинадай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагшадай хамтын суглаан боложо, һунгуулиин Загорско 515-дахи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар армиин генерал **Владимир Леонидович Говоровые** дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол баталан абаба.

КАБАНСКЫН РАЙОН

Тимлюйн асбо-цементнэ хэрэгсэлнүүдэй заводой коллективэй хамтын суглаан үсэгэлдэр болобо. Профсоюзай завкомой түрүүлэгшэ Л. И. Суворова суглаае нээгээд, заводой партийна организациин секретарь С. С. Каюмовада үгэ үгэбэ. Тэрэ байгша оной мартын 4-дэ болохо СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта тухай хөөрэхэ зуураа тус һунгалтада бэлдэлгэ ороной ажалшадай политическэ ба ажалай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэржэ байна гэжэ тэмдэглэбэ.

Удаань заводой машинистнүүдэй бригадир Л. К. Костелев ендэртэ гараба. Тэрэ иигэжэ хэлэбэ:

— Улаан-Үдын хүдөөгэй һунгуулиин 361-дэхи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь Анатолий Михайлович Беляковые дэбжүүлхые дурадханаб. Энэ дурадхалыень суглараашад альга ташалгаар угтаба.

Заводой комсомолой комитедэй секретарь О. А. Воробьева, электро-монтернуудай бригадир, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагша К. С. Горячин, заводой директор В. И. Струневич болон бусад Л. К. Костелевой дурадхалые халуунаар дэмжэбэд.

Заводой хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, алба хаагшадай хамтын суглаан Улаан-Үдын хүдөөгэй һунгуулиин 361-дэхи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь **Анатолий Михайлович Беляковые** дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол нэгэн һаналтайгаар баталан абаба.

МУХАР-ШЭБЭР

Районой тон томо ажахынуудай нэгэн болохо Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түб — Никольск һууринай соёлой байшан соо хүн зон эртэ үглөөнһөө олоор сугларанхай байгаа һэн. Бүхыдөө 300 гаран хүнэй хабаадалгатай хамтын энэ суглаае колхозой профкомой түрүүлэгшэ Родион Филиппович Афанасьев нээжэ, ажахын партбюрогой секретарь Иван Тарасович Варфоломеевтэ үгэ үгэбэ. Тэрэ СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта тухай дэлгэрэнгыгээр сугларагшадта хөөрэжэ үгөө. Удаань колхозой түрүү һаалишан Светлана Поликарповна Ерофеева олоной урда гаража, Сэлэнгын һунгуулиин 362-дохи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар түрэл ажахынгаа правлениин түрүүлэгшэ **Анатолий Петрович Калашниковые** дэбжүүлхэ тухай дурадхаһан байна. Анатолий Петрович 1978 онһоо энэ колхозой түрүүлэгшээр таһалгаряагүй хүдэлмэрилнэ. Бэлигтэй эмхидхэлшэ, шадамар бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ, хүмүүжүүлэгшэ байһанаа элеэр харуулан, тэрэнэй ударидадаг ажахыда һүүлэй жэлнүүдтэ адууһа малайнь ашаг шэмэ эрид дээшэлһэн байха юм. Тодорхойлбол, тус колхозой коллектив энэ табан жэлэй үнгэрһэн гурбан жэлэй туршада һү, мяха, ноохо үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ тушааха түсэбөө жэгшэдгүй дүүргэһэн гэшэ. Нёдондо ажахын механизаторнууд, таряашад гүрэндэ бүхыдөө 18 мянган центнер сроохо таряа тушаажа, дабаряа 4 мянган центнерээр үлүүлээ бэлэй. Ажахынгаа эдэ бүхы түйлалтанууд тухай һаалишан Светлана Поликарповна Ерофеева тобшохоноор хэлэһэн байна.

Һүүлээрнь үнинэй коммунист, ажалай ветеран Григорий Кириллович Ерофеев, залуу коммунист, автомашинын жолоошон Петр Васильевич Варфоломеев, урдань энэ ажахыда агрономоор ажаллаһан, коммунист, дайнай болон ажалай ветеран Савелий Евсеевич Ерылев болон бусад үгэ хэлэхэдээ, СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар Анатолий Петрович Калашниковые дэбжүүлхэ гэһэн дурадхалыень бүрин хүсэдөөр һайшааһанаа мэдүүлээ. Хамтын энэ суглаанда КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой нэгэдэхи секретарь В. И. Карпов байлсажа, үгэ хэлээ.

Суглаанда хабаадагшад СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар Сэлэнгын һунгуулиин 362-дохи округһоо Мухар-Шэбэрэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ **Анатолий Петрович Калашниковые** дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри баталан абаа.

Тэрэл үдэр эртэ үглөөгүүр «Искра» колхоздо, «Межколхозстрой» нэгэдэлэй Мухар-Шэбэрэй ПМК-да хамтын суглаан үнгэргэгдэжэ. Сэлэнгын һунгуулиин 362-дохи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ **Анатолий Петрович Калашниковые** дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри нэгэн дуугаар баталан абаһан байна.

УЛААН-ҮДЫН РАЙОН

Ивалга һууринай соёлой байшан соо Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд, алба хаагшад сугларба. Профкомой түрүүлэгшэ В. Ф. Титов суглаае нээгээд, тус ажахын парткомой секретарь А. М. Бояркинда үгэ үгэбэ. Тэрэ оролто үгэ хэлээд, партиин ба ажалай ветеран Лубсан Будаевна Дымбрынова трибунада гараба. Тэрэ «СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар Улаан-Үдын хүдөөгэй 361-дэхи һунгуулиин округһоо КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь Анатолий Михайлович Беляковые дэбжүүлхэ гэһэн дурадхал оруулнаб» гэбэ.

— А. М. Беляков 1933 ондо Оренбург хотодо түрэһэн юм. 1960 онһоо КПСС-эй гэшүүн. 1956 ондо Куйбышев хотын инженерно-барилгын институдые инженер-барилгашанай мэргэжэлээр дүүргээд, Кемеровскэ областиин Томь-Усинска ГРЭС-эй барилгын управлениин ахалагша мастерһаа управлениин начальнигай орлогшо, КПСС-эй Мыскинскэ горкомой нэгэдэхи секретарь хүрэтэр ургаһан байна. 1967—1970 онуудта партиин Буряадай обкомой барилгын таһагые даагшын уялга дүүргээ. 1970 онһоо 1984 он болотор партиин Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретаряар хүдэлбэ. Байгша оной январиин 7-до КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретаряар һунгагдаа.

— А. М. Беляков манай округой һунгагшадые нэрэтэй солотойгоор түлөөлхэ гэжэ этигэжэ байһанаа мэдүүлээд, тэрэнэй кандидатурые дэбжүүлхые уряалнаб, — гэжэ нүхэр Л. Б. Дымбрынова үгэеэ түгэсхэбэ.

Удаань үгэ абаһан түрүү һаалишан А. Б. Гомбоев механизатор А. Г. Петров, комсомолой организациин секретарь Г. Батуева, ажахын директор Л. П. Бурков энэ дурадхалыень халуунаар дэмжэбэ.

КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь **Анатолий Михайлович Беляковые** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар Улаан-Үдын хүдөөгэй 361-дэхи округһоо дэбжүүлхэ гэжэ суглаанда хабаадагшад нэгэн дуугаар шиидхэбэ.

ПРИБАЙКАЛИИН РАЙОН

Байгалай леспромхозой инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай суглаан үсэгэлдэр Түрхын соёлой байшанда үнгэргэгдэбэ.

Модо шэрэдэг автомашинын жолоошон Ю. Г. Перевалов үгэ абажа, СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь Анатолий Михайлович Беляковые дэбжүүлхые дурадханаб гэжэ мэдүүлбэ.

Удаань үгэ хэлэгшэд Түрхын хүүгэдэй саадые даагша А. П. Рассадина, ажалай ветеран П. И. Каргин, леспромхозой директор С. И. Гришкин болон бусад энэ кандидатурые халуунаар дэмжээ.

Хамтын суглаан Улаан-Үдын хүдөөгэй һунгуулиин 361-дэхи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь **Анатолий Михайлович Беляковые** дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри нэгэн дуугаар баталан абаба.

ХОЙТО БАЙГАЛАЙ РАЙОН

БАМ-ай тоннельнэ 16-дахи отрядай барилгашадай хамтын суглаан үсэгэлдэр болобо.

Тус отрядай проходчигуудай бригадир С. В. Воронин суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Улаан-Үдын хүдөөгэй һунгуулиин 361-дэхи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь Анатолий Михайлович Беляковые дэбжүүлхые дурадхаба.

Удаань үгэ хэлэгшэд тоннельнэ отрядай проходчик В. В. Морозов, маркшейдер К. А. Никифорова, отрядай начальник А. И. Подзарей, КПСС-эй Северобайкальска горкомой нэгэдэхи секретарь Л. П. Табалаев болон бусад энэ дурадхалыень халуунаар дэмжээ.

Улаан-Үдын хүдөөгэй һунгуулиин 361-дэхи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь **Анатолий Михайлович Беляковые** дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри нэгэн дуугаар абтаба.

ТҮЛ АБАЛГА — ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХАҺА

ҺАЙН БЭЛЭДХЭЛТЭЙГЭЭР

Эдэ үдэрнүүдтэ хурьга абаха харюусалгатай хаһамнай эхилжэ ерэбэ. Совхозой эхэ хонидой 15 отарын хонишод шухала кампаниие түс бэлэдхэлтэйгээр угтаба. Совхозой дирекци, нютагай районой Совет хурьгашадаар ажалдахэ хүнүүдые саг соонь томилоо. Мүнөө отара бүхэндэ хоёр-хоёр хүн ошоод, хонишодто хамһалсажа байнхай. Һаядаа Улаан-Үдэ хотын, районой промышленна предприятинуудһаа организацинуудһаа, эмхи зургаануудһаа сакманщигуудаар ажаллаха хүнүүд ерэхэ ёһотой. Тиихэдээ бидэ хурьга абаха хаһая эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ, түл олоор абажа, түсэбтэ даабаряа дүүргэхэ зорилгоёо нэрэтэй солотойгоор бэелүүлхэ аргатай болохобди.

Ажахымнай түрүү хонишод Михаил Егорович Усольцевой даадаг отарада түрүүшын 80 хурьган, Николай Тимофеевич Черныхэй хүтэлбэрилдэг бригадада 40 хурьган абтаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна. Эдэ үдэрнүүдтэ бэшэ отарануудай эхэ хонид хурьгалжа захалхань.

И. РУБЦОВ,
Хэжэнгын районой Чисаанын совхозой директор.

ТҮРҮҮШЫН ХУРЬГАД

Хонидой хурьгалалга ха... Түнхэнэй районой колхоз, совхозуудай эгээл шухала кампанинуудай нэгэн болодог. Ушар иимэһээ тэрэндэ эртээнһээ бэлдэхэ гэээ тон шухала хэрэг мүн. Энэ районой «Маяк» колхозой хонишод энэ талаар ехэ дүршэлтэй юм. Мүнөө тус ажахын дүрбэн отарын 1379 эхэ хонин эдэ үдэрнүүдтэ хурьгалжа эхилээ.

Л. ШАРГАКШАНОВ.

ЗОРИҺОНДОО ХҮРЭХЭ

Мухар-Шэбэрэй районой «Родина» колхозой ахалагша хонишон Наиль Хайрулович Хайрулин энэ жэлдэ түрүүшынхээ хурьга абажа эхилбэ. Хара-шэбэрэйхид тэрэниие түрүү адуушан гэжэ мүнөөшье болотор хэлсэһээр. Тэдэ Наиль үнгэрэгшэ жэлэй август һараһаа эхэ хонидой отара даажа абаа юм. Мүнөө тэрээндэ дүрбэдэхеэ хурьгалхаяа байһан 608 эхэ хонин даалгагданхай. Нүхэр Хайрулин байра байдалаар, дал хорёогоор һайнаар хангагданхай.

Ахалагша хонишон байгша оной харюусалгатай хаһые эмхитэй һайнаар үнгэргэхөөр зоригжонхой ажаллажа байна. Хонидойнгоо, хурьгадайнгаа байрые дулаалаа, досоонь сэбэр, һаруул, сагаанаар будагдаһан хурьгадай байха бишыхан таһалгануд олоор түхеэрэгдэнхэй. Мүн лэ эндэ булеэн уһа хэхэ томо амһарта тодхогдонхой. Газаань үбһэ, зелёнко хүсэд хүрэхөөр асарагданхай харагдана.

Һаяхан минии эндэ ябахада нүхэр Хайрулин түрүүшын зуутаад хурьгадые абаад байгаа һэн. Эдэ үдэрнүүдтэ тус отарын эхэ хонид түлэг хурьгалжа эхилэнхэй. Тэдэнэр энэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абажа түлжүүлхэ зорилгоёо бэелүүлхэ байһандань батаар найдамаар.

В. ШИРДАРМАЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

ТҮЛЭГТЭЭ ОРОО

Яруунын районой колхоз, совхозуудта хурьга абаха харюусалгатай хаһа түлэгтөө оронхой. Байгша ондо эндэхи хонишод бүхыдөө 57.854 эхэ хонидые түрүүлхэ зорилготой юм. Һүүлэй дүнгөөр тэдэнэр дүн хамта 2741 хурьга абаад, бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ байна. Тусхайлбал, «Коммунизм» колхозой хонишод — 209, «Победа» колхозойхид—305, «Дружба» колхозой хонин һүргэ эрхилэгшэд — 1652, «Юбилейный» совхоз—352, Түлдүнай совхозойхид—80, Яруунын совхоз 142 хурьга абаа.

Районой ажахынуудта абтаһан хурьгадынь өөдэргэн, сула бэетэйнүүд, эхэнүүдынь һүөөр элбэг.

Л. ДЫМБРЫЛОВА,
Яруунын райгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин диспетчер.

ЗҮБЛӨӨН БОЛОБО

Буряадай АССР-эй хуули сахиха органуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн болобо. Тэндэ 1983 оной хүдэлмэриин дүнгүүд согсологдоһон, ниитын гурим ба социалис хуули улам бэхижүүлхэ, хуули сахидаг органуудай хүдэлмэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, олонниитэтэй тэдэнэй харилсаа холбоое нарижуулан һайжаруулха арга замууд хараалагдаһан байна.

Буряадай АССР-эй прокурор Б. Ц. Цыдендамбаев элидхэл хэбэ.

Улаан-Үдэ хотын прокурор В. Ф. Сахаровский, Бэшүүрэй районой прокурор Д. Д. Андыков, Железнодорожно районой арадай сүүдэй түрүүлэгшэ А. И. Мороков, Советскэ ба Загарайн районно Соведүүдэй гүйсэдкомуудай ОВД-гэй начальнигууд И. А. Дробот болон С. П. Тупутоев, Буряадай АССР-эй Верховно сүүдэй түрүүлэгшэ А. А. Сидорин, юстициин министр П. Т. Медведев, Буряадай АССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министр Н. В. Бутуханов, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр В. Б. Саганов, КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр А. А. Бадиев зүблөөн дээрэ үгэ хэлэбэ.

М. ГЕРШЕВИЧ.

СОВЕТ ОБЩЕСТВО…

Январиин 26-да СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтада зорюулагдаһан ниитэ полит-үдэр республика доторнай үнгэргэгдэхэнь.

АРАДАЙ ЗАСА…

Совет хүн бүхэндэ «Совет» гэһэн үгэһөө нангин үгэ үгы юм. Совет засаг, Совет орон, Совет Конституци, Совет демократи. Манай засаг хатуу шэрүүн ангиин тэмсэл соо агуу Ленинэй туг доро мүндэлжэ, хатуужаһан түхэтэй. Манай Совет Буряад оронойшье түүхэ энээниие гэршэлнэ. Арадай засагай жэлнүүдтэ Коммунис партиимнай ударидалга доро буряад зоноймнай ажабайдал шэнэ эршэтэйгээр хүгжэн һалбараа. Бүхы совет хүнүүдтэл адляар манай республикын ажалшад КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он), июниин болон декабриин (1983 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байнад.

ДЕПУТАДУУД ХӨӨРЭНЭ

Л. Н. КУЗНЕЦОВА, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, «Жилгражданстрой» трестын 1-дэхи СМУ-гай шэрдэгшэдэй бригадир:

— Депутат байхада, харюусалгатайшье, хүндэтэйшье. Суудa гарахада, ямар бэ гэжэ һурдаг. Тэдэ артистка бэшэ гүбии даа. Хүдэлмэриинго хубсаһые хойлойхёороо һэлгэхэдэм, хэн танихa юм. Хүдэлмэриинһөө хубсаһаа дадал болошонхой — хорин жэл соо барилга дээрэ ажаллааб. Советскэ районой поликлиникэ, буряад драмын театр, 47-дохи кварталдаахи һургуули — эдэмнай гансал һүүлэй үеын барилганууд ха юм.

Харюусалга тухай хэлэбэл, анхан депутат болоод байхада, гайтайхан лэ байгаа. Харин нэгэтэ бодомжолходоо, гү битнай хүдэлмэришэн хамнаб, юунһэа айба гээшэбби гэжэ бодобоб. Хүдэлмэришэн зомнай һанаһанаа заабол дүүргэдэг заншалтай байдаг шуу. Тингэжэ шиидхэдээ, шэнэ уялгануудтаа хам оробоб. Иимэ хэрэгые хүнүүдэй намда найдаһандань баяртайб.

Депутат гээшэ ходо олоной дунда, хүн зоной түлөө оролдожо ябаха ёһотой ха юм. Элдэб гуйлта, гомдолнууд. Эсэбэритэй бэшэ гү гэжэ зарим зон һанадаг. Харин үнэн дээрээ хүндэ туһалхаһаа ехэ баяр байха юм аал?

Оролдолгогүйгөөр бүхы юумэн бүтэшэдэггүй юм бэзэ. Яһалал ябаха хэрэгтэй. Жэшээнь, «Востоксибтехмонтаж» трест хоморой түхеэрэлгэнүүдые нэмэжэ абахадань туһалхые гуйба. Республиканска больницада автобус хэрэгтэй болобо. Эдэ гуйлтанууд дүүргэгдээ. Медведчиковэ станци хүрэтэр автобусой ябадаггүй байхадань, һунгагшад намда хандаа һэн. Мүнөө эндэ шэнэ маршрут нээгдээ.

Пенси, гэр байра, ажалда ороолго гэхэ мэтэ хубиин асуудалнуудаар һунгагшадай ерэхэдэнь, туһалангүй яажа байхабши.

Эдэ бүгэдые би гансаараа шиидхэжэрхинэ бэшэб. Партиин, гүрэнэй дэмжэлгээр депутат уялгаяа дүүргэдэг гээшэ. Бидэнэр, депутадууд, совет засагта алба хэхэдээ, нэн түрүүн арад зондоо алба хэнэ гээшэбди. Энэ үүргыемнай совет засаг үндэрөөр сэгнэжэ, нэрэ солыемнай үргэнэ ха юм.

Н. Г. ДАМДИНОВ, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Буряадай Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ:

— СССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Соведэй депутадаар һунгахада, арадай намда тон ехэ этигэл найдабари үзүүлээ гэжэ һанажа ябадаг хүм. Тэрэниинь харюулха гэжэ тус зарлалай хугасаа соо ниилэд оролдооб. Национальностьнуудай Соведэй хуули гаргаха дурадхалнуудай саг үргэлжын комиссиин гэшүүн байгааб. Тус комисси хадаа, СССР-эй Конституцитай зохилдуулан, шэнэ хуулинуудай проектнүүдые бэлдэхэ үүргэтэй юм.

Проектнүүдынь зүбшэн хэлсэлгэдэ олон миллион совет хүнүүдэй хабаадалсаһан, шухалын шухала хуулинууд СССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Соведэй сессинүүд дээрэ баталагдаһан юм. Ажалшадай, тус тус министерство, албан зургаануудай дурадхалнуудые шэнжэлэн үзэхэ, хожомынь сессинүүд дээрэ хаража үзэгдэхэ документнүүдые бэлдэхэ талаар манай комисси ехэ хүдэлмэри хээ. Тингэжэ Ажалша коллективүүд тухай Хуули, «ССР Союзай гэр байрын Хуулиин үндэһэнүүд», мүн бусад хуулинууд сесси дээрэ абтаа бэлэй.

Хариин оронуудай парламентнуудтай харилсаануудые үргэдхэхэ хэрэгтэ депутадууд эдэбхитэйгээр хабаададаг. 1981 ондо, СССР-эй Верховно Соведэй делегациин бүридэлдэ орожо, Венгриин Арадай Республика ошожо ерээб. Тэндэ аха дүү ороной ажалшадтай уулзажа, совет арадай ажабайдал, манай гүрэнэй эб найрамдалта политика, депутадай уялгаяа яагаад дүүргэдэг тухайгаа хөөрөөбди.

Һунгагшадай захилнуудые дүүргэлгэ депутадай ажал ябуулгын гол шухала хубинь болоно. Республикын искусствын хүдэлмэрилэгшэдые гэр байраар хангаха талаар асуудал шиидхэлсэхэ гуйлта ороһон юм.

Шэнэ жэлэй хүдэлмэриин эгээл түрүүшын үдэр республикын Госпланһаа харюу ерээ. Тэрэнэй мэдээсэһэнэй ёһоор 1984 ондо искусствын хүдэлмэрилэгшэдтэ залуу бүлэнэрэй байха гэрэй проект табигдажа эхилхэ. Энэмнай мүн лэ һунгагшадай захил болоно.

Удэр ерэхэ тума манай гүрэнэй засаг түрын эгээл дээдын зургаанай — Совет Социалис Республикануудай Союзай Верховно Соведэй һунгалта улам ойртоно. Энэ хадаа манай оронойниитэ-политическэ ажабайдалда айхабтар ехэ шухала удха шанартай үйлэ хэрэг болоно бшуу.

«...Мүнөөнэй һунгуулиин кампани КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые, табан жэлэй даалгабаринуудые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ байһан харюусалгатай үе сагта үнгэргэгдэхэнь гээшэ», — гэжэ «СССР-эй Верховно Соведэй арбан нэгэдэхи зарлалай һунгалтануудта бэлдэхэ, тэрэниие үнгэргэхэ талаар партиина организацинуудай зорилгонууд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол дотор заагдана.

Партиин XXVI съездһээ хойшо үнгэрһэн гурбан жэлэй туршада социалис Эхэ оронoймнай национальна баялиг, тэрэнэй хүсэ шадал нилээд ургаа.

1983 ондо экономико хүгжөөхэ, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха талаар нилээд ехэ шэнэ туһа нэмэри оруулагдаһан байна. Үнгэрһэн жэлдэ экономическа ургалтамнай хурдадхадаа, промышленность, транспорт болон барилгада үрэ дүнгүүдэйнь шанар зарим тэды һайжаруулагдажа, түсэб дүүргэлгын арга боломжо яһала дээшэлээ. Хүдөө ажахын үйлэдбэриин продукци ехээр абтадаг болоо, хүн зоной бодото олзо оршо урган нэмээ. Арадай ажахыда яһала зохисотой хүгжэлтэ хараалагдаа.

Гүрэнэй болон ажалай журам бэхижүүлхэ талаар хэмжээнүүд абтажа, хүтэлбэрилгын бүхы шатануудта хүдэлмэрилэгшэдэй эмхидхэл, хэрэг шиидхэхы хүсэл эрмэлзэл, харюусалга дээшэлүүлэгдээ. Иимэ эрхэ бэйдалай тогтоод байхада, ургажа байгаа хүсэ шадалаа алдангүй, ажал хэрэгтэ зоригжоһон һайн һайхан бүгэдын хүсэл эрмэлзэлые дээшэлүүлжэ, бүри нэтэрүү оролдосотойгоор, удаа дараалан ажахые эрхилэлгын хэмжээнүүдые бэелүүлжэ, энэ хараа шэглэлээ бүри эдэбхитэйгээр хүгжөөхэ шухала.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи, гол жэлэй үрэ дүнгүүдые согсолон хараһан КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленум хадаа манай обществын ургалтада шэнэ, удха шанарайнгаа талаар бүри орёо зорилгонууд табигдана гэжэ тэмдэглээ.

СССР-эй ажахын хүгжэлтын — ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые эрид дээшэлүүлхэ гэһэн гол шухала стратегическэ шэглэлые партии, правительство тодорхойлоо гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ хэлэгдэһэн байна. «Бидэнэр коммунизмые экономическа талаараа үндэһэлэгдэһэн лэ байхадань сэгнэдэг гээшэбди» гэһэн В. И. Ленинэй үгэнүүд мүнөө бүришье һаа шухала удхатай болонхой. Коммунис обществын эгээл дээдэ шатада шэлжэн орохын тула үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые адли тэгшээр хүгжөөхэ, ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ хэрэгтэй.

Совет засаг түрын тогтоогдоһоной һүүлээр В. И. Ленин ингэжэ бэшээ һэн: «Нүхэдүүд ажалшад! Мэдэжэ ойлгожо абагты, мүнөө таанар гүрэнөө өөһэдөө хүтэлөэрилнэт... Танай Соведүүд хадаа энэ сагһаа хойшо гүрэнэй засагай зургаанууд, бүрин түлөөлэгдэһэн, шиидхэхы зургаанууд болоно».

Манай Соведүүдэй депутадуудай бүридэл совет гүрэнэй арадай засагай дээдын зургаанай ёһотойл демократическа шэнжые гэршэлэн харуулна. Жэшээлхэдэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудай дунда хүдэлмэришэд ба колхозниигууд 51,1 процент, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд болон арадай ажахын бүхы һалбаринуудай мэргэжэлтэд 4,4 процент, партийна органуудай хүдэлмэрилэгшэд 16,6 процент, гүрэнэй, совет органуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд 13,9 процент, профсоюзай болон комсомолой органуудай хүдэлмэрилэгшэд 1,3 процент, эрдэм ухаанай, соёлой, уран зохёолой болон искусствын, гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын, хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэд 9 процент, сэрэгэй албатан 3,7 процент болоно.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудай дунда 30 хүрэтэр наһатан 21,1 процент болодог юм.

Советскэ Союзай элдэб олон үндэһэ яһатадай түлөөлэгшэд гүрэниие хүтэлбэрилгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. СССР-эй Верховно Соведтэ 60 гаран үндэһэ яһатад түлөөлэгдэнэ. Гүрэнэй засагай дээдын зургаанай бүридэл болон байгуулгада, һунгуулиин бүхы гуримда ленинскэ национальна политикын гол ёһонууд бэелүүлэгдэнэ. Бүхы үндэһэ яһатад, бүхы республиканууд, өөһэдынгөө хүн зоной тооһоо уламжалангүй, адли тэгшэ эрхэтэйгээр гүрэнэй бүхы хэрэгтэ хабаадана.

СССР-эй Верховно Соведтэ союзна республикануудай түлөөлэлгэ 1966 ондо үргэдхэгдөө һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо союзна республика бүхэнһөө Национальностьнуудай Соведтэ урдань хараалагдаһан 25 хүнэй орондо 32 депутат һунгагдана. Автономито республика бүхэн Национальностьнуудай Соведтэ туд тудтаа 11 депутадые һунгана. Автономито областьнуудһаа тус бүриһөөнь 5 депутат һунгагдана. Энэ палатада автономито округые нэгэ депутат түлөөлдэг юм.

Депутадуудай дунда ород, украин, белорус, узбек, казах, грузин, азербайджан, литва, молдаван, латыш, киргиз, таджик, армян, туркмен, эстон болон бусад хэдэн арбаад совет национальностьнуудай түлөөлэгшэд бии. Депутадуудай национальна бүридэл Советскэ Союзай арадуудай аха дүүгэй хани барисаан болон харилсан туһалалсалгын, Коммунис партиин ленинскэ национальна политикын илан мандаһые харуулна.

Үшөө таби гаран жэлэй урда тээ Соведүүдэй Бүхэроссиин съезд дээрэ В. И. Ленин уридшалан ингэжэ хэлээ һэн: «Бидэнэр эртэ урда сагай Римэй хатуу шэрүүн хуулиин ёһоор бэшэ, амяарлан таһалангүй, харин бүхы ажалшадые тэдэнэй хүсэл эрмэлзэлэй, ангиин мэдэрэлэй тапаршагүй зүйлөөр холбон нэгэдхэжэ, засагаа баринабди. Манай холбоон, манай шэнэ гүрэн хадаа империалистнуудай мэхэ гохоороо, дайн байлдаагаараа өөрынгөө һанал хүсэлдэ тааралдуулан байгуулагдаһан хооһон хубхай гүрэнэй байгуултада, хүсэрхэлгын засагта орходоо бата бэхи байха».

Манай орон дотор эхэнэрнүүдые гүрэн түрые хүтэлбэрилгэдэ хабаадуулха талаар ленинскэ ёһо гурим хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэнэ. Революциин урда тээ Россида эхэнэрнүүд һунгагдаха эрхэгүй байһан юм. Агуу Октябрь, эхэнэрнүүдэй эрхэ сүлөөгүй байдалые усадхажа, гүрэнэй, ажахын, ниитын-политическэ болон соёлой ажабайдалда эрэшүүлтэй тон адли эрхэ тэдэнэртэ үгөө.

Совет орон дотор эхэнэр депутадуудай тоо улам олошорно, нэрэ хүндэнь бүрин дээшэлнэ. 1937 ондо СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудай дунда эхэнэрнүүдэй тоо 17 процент болодог һаа, 1966 ондо — 28, харин СССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Соведэй депутадуудай дунда эхэнэрнүүдэй тоо 32,5 процентдэ хүрөө. Гүрэн түрые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ совет эхэнэрнүүдэй эдэбхитэйгээр хабаадалсалга хадаа СССР-эй Конституциин соносхоһон адли тэгшэ эрхын гол ёһонуудые бодотоор бэелүүлжэ байһые гэршэлэн харуулна.

«Манай гүрэн ажалшадай гүрэн түрэ, ажалшадай ашатуһын гүрэн түрэ, ажалшадай хүтэлбэрилдэг гүрэн түрэ байһаншье, байнашье, байхашье юм» — гэжэ В. И. Ленин заагаа бэлэй.

Коммунис парти ажахын болон социально-соёлой байгуулалтада Соведүүдэй үүргые хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхэ гэһэн шэглэлээ удаа дараалан бэелүүлнэ. Энэ хадаа КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд дотор, мүн һүүлэй жэлнүүдтэ Соведүүдэй хүдэлмэри тушаа асуудалаар баталан абтаһан партиин Центральна Комитедэй тор элирхэй…

ЭРДЭМТЭ ДЕПУТАДУУДАЙ ХЭРЭГҮҮД

Депутат-эрдэмтэд, СССР-эй Наукануудай академиин Ленинэй орденто Сибириин отделениин Буряадай филиалай институдуудай директорнүүд Николай Леонтьевич Добрецов, Эдуард Леонардович Климашевский, Василий Цыренович Найдаков гэгшэд арадай депутадуудай Соведүүдэй хүдэлмэридэ эдэбхитэй хабаадалсана.

Академическэ институдай директорэй шиидхэжэ байһан асуудалнууд ехэшье, олон янзыншье юм. Эрдэмэй шэнжэлгэнүүдые материально-техническэ хангалтаһаа эхилээд, тэдэниие эрдэм ухаанай шэнэ шэглэл болотор хүгжөөхэ хүрэтэр олон орёо зорилготойгоор тэдэнэр хүдэлнэ.

Институдай директорэй мэргэжэл шадабариһаа, дүй дуршалһаа, элдэб янзын шэнжэлгэнүүдые эрхилхэ асуудалнуудые зүбөөр шиидхэхэһээ эхилээд, эрдэмэй эмхи зургаанай холын хараатай шэглэлнүүд хүрэтэр тэрээнһээ ехэтэ дулдыдана.

Улаан-Үдын городской Соведэй депутат, Ниитын эрдэмэй институдай директор, профессор Василий Цыренович Найдаков республикын эгээл үниинэй институдуудай нэрые хүтэлбэрилнэ. Эрдэмшэнжэлэлгын энэ эмхи зургаанай байгуулагдаһаар 60 жэлэйнь ой 1982 ондо гүйсээ һэн. Василий Цыренович эрдэмэй энэ эмхи зургаание хүтэлбэрилхынгөө хажуугаар мэдээжэ уран зохёолшо болон шүүмжэлэгшэ гэжэ мэдээжэ.

Тиихэдэ Биологиин институдай директор, ВАСХНИЛ-ай гэшүүн-корреспондент, профессор Э. Л. Климашевский мүн лэ городской Соведэй депутадаар һунгагданхай. Тэрэ Буряадай филиалай эгээл залуу, шэнэ институдые хүтэлбэрилжэ, тэрэнэй гол шэглэлые тодорхойлхоһоо гадна өөрынгөө эрдэмшэнжэлэлгын хүдэлмэриие зогсоонгүй...

Геологиин институдай директор, Ленинскэ шангай лауреат, профессор Николай Леонтьевич Добрецов Октябрьска районно Соведэй депутат. Тэрэнэй хүтэлбэри доро манай Геологиин институт оронoй Зүүн зүгтэ энэ талаар шэнжэлгэ хэдэг академическэ эмхи зургаануудай дунда түрүүшүүлэй тоодо ороһон байна.

Н. БЕЛОКОЛОДОВ,
СССР-эй Наукануудай Академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай парткомой секретарь.

ОЛОНИИТЫН ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛ

1922 оной декабриин 30-да энэ гайхамшагта үйлэ хэрэг болоо һэн. Энэ үдэр Ехэ театрай түлигдөөгүй хүйтэн, бүрэнхы зал соо Россиин Федерациин, Украинын, Белоруссиин, Закавказиин болон манай оронoй бусад нютагуудай олон тоото түлөөлэгшэд суглараа бэлэй. Тэдэнэр Соведүүдэй Бүхэсоюзна I съездэ ерэһэн байгаа. Делегадууд олон ондоо хэлэн дээрэ хөөрэлдэбэшье, нэгэ һанал бодолтой, нэгэ хүсэл эрмэлзэлтэй байгаа һэн. Тингэжэ нэрьемэ альга ташалгаар, баярай оршон байдалда 2215 мандадые нэгэн һаналтайгаар үргэжэ, Совет Социалис Республикануудай Союзай байгуулагдаһан тухай Декларaци болон Договор батала абаба. Энэ хадаа Агуухэ Октябриин хэрэгэй үргэлжэлэлынь, сүлөөтэй нацинууд болон арад үндэһэтэдэй һайн дуранай холбоон тухай сэсэн мэргэн Ленинэй үзэл бодолой бодото бэелэлынь болоһон юм.

Жаран жэлэй үнгэрөөд байхада, союзна болон автономито республиканууд, автономито областьнууд болон округуудай, хизаар болон областьнуудай түлөөлэгшэд — Соведүүдэй I съездын делегадуудай үхибүүд, ашанар болон гушанар СССР-эй байгуулагдаһаар жаран жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй болон Россиин Федерациин Верховно Соведүүдэй баярай суглаанда Кремлиин Съездүүдэй ордоной үргэн ехэ зал соо сугларба. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Ю. В. Андроповой «СССР-эй 60 жэл» гэжэ элидхэл дотор, союзна республикануудай делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, социалис оронуудай делегациие толгойлогшодой, уласхоорондын коммунис, хүдэлмэришэнэй болон национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй ажал ябуулагшадай болон бусад хариин оронуудай делегациие толгойлогшодой үгэнүүд дотор аха дүүгэй хани барисаанай, эб найрамдалай болон бэе бэеэ ойлголсолгын оршон байдалда ажаһууха арга нүхэсэл тухай, арадууд хоорондын зүришэлдөөтэ асуудалнуудые эбэй ёһоор шиидхэхэ тухай, хүн түрэлтэнэй эгээл эрхим түрүү хүнүүдэй хэдэн үе сагай һанал бодолые, хүсэл эрмэлзэлые Советскэ Союз бодотоор бэелүүлжэ байна гэжэ һүр жабхалантайгаар элирхэйлэн харуулагдаа. Эндэ дэлхэйн хүгжэлтын эгээл орёо асуудалнуудай нэгэн болохо национальна асуудалые бүримүһэн шиидхэжэ, бодото демократиин гүрэн түрые хайшан гэжэ байгуулхаб гэжэ үшөө дахин гэршэлэн харуулагдаба.

СССР-эй Конституци (Үндэһэн Хуули) дотор Совет Социалис Республиканудай Союз хадаа нэгэн ниитэ олонациональна гүрэн гэжэ бэшэгдэнхэй. Энээнэй үндэһөөр бүхы ангинууд болон социальна бүлэгүүд бэе бэедээ улам дүтэлэн нэгэдэжэ, бүхы наци болон арад үндэһэтэд хуулиин болон бодото байдалайнгаа талаар адли тэгшээр хүгжэжэ, хүн түрэлтэнэй түүхэтэ шэнэ нэгэдэл — совет арадые байгуулан бии болгоо.

Соведүүдэй демократическа шэнжэнь арадай социалис засагай зургаануудай байгуулалтын гуримаар гэршэлэгдэнэ. Совет бүхэнэй бүридэл — сельскэ Соведһээ эхилээд СССР-эй Верховно Совет хүрэтэр — манай обществын социальна бүридэлые толотомо тодоор тодорхойлжо үгэнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведые абажа харая. Эндэ 750 депутат һунгагданхай. Тэдэнэй 480-ниинь арбан табан союзна республикаһаа, 220-ниинь 20 автономито республикаһаа, 40-ниинь 8 автономито областьнуудһаа, 10-ниинь 10 автономито округһаа һунгагдаһан байна.

Социализмын үедэ өөһэдынгөө засагһаа, өөһэдынгөө нэгэдэлэй засагһаа бэшэ ондоо засагые ажалшад өөһэд дээрээ мэдэрдэггүй гэһэн агуу багша Ленинэй сэсэн мэргэн заабариие Совет оронoй ниитын бүхы ажабайдал үнэншэмөөр гэршэлнэ.

И. ЧЕРНЯКОВ,
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь.

ҺУНГАЛТАНУУДАЙ ТҮҮХЭҺЭЭ

1937 оной декабриин 12-ой үдэр социалис демократиин ёһотойл һайндэр болоо һэн. Энэ үдэр, СССР-эй 1936 оной Конституцитай зохилдуулан, совет хүнүүд гүрэнэй засагай дээдын зургаание түрүүшынхеэ һунгаһан байна.

«ССР Союзай шэнэ Конституциие байгуулга оронoй политическэ ажабайдалда болоһон эрьелтые гэршэлбэ. Энэ эрьелтын удхань гэхэдэ, Соведүүдэй гүйсэд тэгшэ бэшэ һунгалтануудые — тэгшээр, олон шатынхиие — сэхээр, нээмэлые — нюусагаар һунгаха гуримаар һэлгэһэнэй үндэһөөр һунгуулиин системэ улам демократическа болоо ха юм», — гэжэ ВКП (б)-гэй ЦК-гай февраль-мартын (1937 он) Пленумэй резолюци соо тэмдэглэгдээ һэн.

Шэнэ Конституциин абтахаһаа урда тээ шажан мүргэлэй албатан, урдань сагаантан ябаһан хүнүүд, олониитэдэ ашагтай ажал хэдэггүй хүнүүд һунгаха эрхэгүй байһан һаа, шэнэ Конституциин ёһоор, эдэ хорилтонууд болюулагдажа, депутадуудай һунгалта бүгэдэ ниитын болоһон байна.

Олон шатын һунгалтануудай орондо, — сельскэ болон городскойһоо эхилээд, Верховно Совет хүрэтэр бүхы Соведүүдтэ, — сэхэ һунгалтанууд. списогээр болодог нээмэл һунгалтануудай орондо — нюусагаар дуугаа үгэлгэ гуримшуулагдаа.

Тингэжэ Совет засаг «ямаршье хизаарлалтагүй бүлэдэ ниитын һунгалтын эрхэ тогтоохо юм» гэһэн В. И. Ленинэй захяа заабари бодото дээрээ бэелүүлэгдээ бэлэй.

1937 оной июлиин 9-дэ «СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта тухай Дурим» баталагдаба. Энэ документ һунгуулиин системын улам демократическа шэглэлтэй, гүрэниие хүтэлбэрилгэдэ ажалшадай бүри олоор хабаадуулагдадаг болоһониие харуулаа.

СССР-эй 1-дэхи зарлалай Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар эрхим хүдэлмэришэд, колхозниигууд, арадай интеллигенциин түлөөлэгшэд дэбжүүлэгдээ. Тэрэнэй бүридэлдэ партиин 870 гэшүүн болон гэшүүндэ кандидат, партийнабэшэ 273 хүн, 62 үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд ороо һэн.

Манай республикаһаа Улаан-Үдэ станциин машинист, суута Кривоносой жэшээгээр хүдэлдэг Алексей Семенович Моксоев, Кабанскын аймагай «Красное Знамя» колхозой түрүүлэгшэ Никифор Андреевич Курбатов, Хяагтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хони үсхэбэрилгын фермые даагша Дарима Жигжитовна Намсараева, Барыкино-Ключевскэ сельсоведэй түрүүлэгшэ Гаврил Павлович Попов, Хонхолын МТС-эй комбайнер Алексей Федорович Варфоломеев гэгшэд һунгагдаа бэлэй.

Тэрэшэлэн Д. С. Цыбиков, М. У. Хахалова, Г. А. Цыденова, Е. Л. Петров, Г. Ц. Бельгаев, С. М. Иванов, С. Д. Игнатьев болон бусад иимэ үндэр этигэл найдабарида хүртэһэн юм.

Гүрэнэй засагай дээдын зургаанай гэшүүд 1938 оной январиин 12-то түрүүшынгээ сессидэ сугларба. Союзай Соведэй болон Национальностьнуудай Соведэй амяараа болоһон заседанинуудые депутадууд соо эгээл аха заха болохо академик А. Н. Бах болон үниинэй большевик, Ленинтэй суг ябалсаһан Миха Цхакая нээһэн байна. Палатануудай хамтын заседани дээрэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшээр Михаил Иванович Калинин нэгэн дуугаар һунгагдаба.

1940 ондо Советскэ Союзай бүридэлдэ ороһон Молдави, Латви, Литва болон Эстониин союзна республикануудай түлөөлэгшэд СССР-эй Верховно Соведтэ нэмэжэ һунгагдаба.

Эсэгэ оронoо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ олохон депутадууд гартаа буу барижа, фашис дээрмэшэдтэй тулалдаһан байна. Сагай хэды хүшэр байбашье, 1942, 1944 болон 1945 онуудта гурбан сесси боложо үнгэрөө. СССР-эй Верховно Соведэй Президиум хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлжэл байгаа.

Дайнай һүүлээрхи түрүүшын һунгалта 1946 оной февралиин 10-да болобо. Тэрэл оной март соо үнгэрһэн СССР-эй хоёрдохи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси Арадай Комиссарнуудай Соведые СССР-эй Министрнүүдэй Совет болгожо хубилгаа һэн. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй шэнэ бүридэл һунгагдаба.

СССР-эй Верховно Соведэй хуули гаргаха ябадал коммунис байгуулалтын зорилгонуудые хангахаар эрхилэгдээ, энэ шэглэлынь 1950 оной январь һарада абтаһан СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта тухай шэнэ Дуримэй ёһоор улам батадхагдаба.

1977 оной октябриин 7-до СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй депутадууд СССР-эй шэнэ Конституциие нэгэн дуугаар батална.

СОВЕДҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМ…

Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагоны заводто 70 депутат хүдэлдэг юм. Тэдэнэй… Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутад… Арадай депутадуудай Улаан-Үдын городской … депутат, арадай депутадуудай Железнодорож… Соведэй 39 депутат манай заводой коллекти… ниитэ амжалтада өөһэдынгөө хубитые оруулжа б…

Жэшээлхэдэ, Буряадай АССР-эй Верховно С… тат В. А. Поповой хүтэлбэрилдэг бригадада 22 … Энэ бригада томодхогдомол байхаһаа гадна … габарияа эхинһээнь эсэс хүрэтэр гүйсэд дүүр… плексно бригада юм. Эдэнэр салин хүлһэеэ … далсаһанайнгаа жэшээгээр хубаажа абанад.

1983 оной сентябриин 8-да табан жэлэй 3 … болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа В. А. По… да элидхээ бэлэй.

Бригаданууд хоорондын социалис мүрысөө… ажалша энэ коллектив «Эрхим бригада» гэһэн … зэргэдэ хүртэнхэй. 1983 онойнгоо үйлэдбэриин … процент дүүргээ, ажалай бүтээсэ 7,6 процентэ…

Өөрөө Виктор Александрович Попов ниитын е… ябуулдаг юм. Тэрэ заводой партийна комитедэ… һунгагдаһан гээшэ.

Манай заводой хүндэтэ хүнүүдэй үшөө нэгэн… путадуудай городской Соведэй депутат, меха… хэй зубсфрезеровщик Дмитрий Григорьевич … локо. Мүнөө тэрэ 1984 оной июль һарын тоос… дэлжэ байнхай. Табан жэлэй гурбан жэлэй … 1983 оной сентябриин 4-дэ бэелүүлһэн тухай… һэн. «Табан жэлые В. И. Ленинэй түрэһөөр 11… болотор дүүргэе!» гэһэн үүсхэл завод соогоо … һан юм.

Суута хүдэлмэришэн мэргэжэл шадабариин 6-д… тай. Нүхэр Степанов дүтэрхы хэдэн мэргэжэлые … Иимэ бэрхээр, бүтээсэ өхэтэйгээр хүдэлһэн… тэрээндэ «РСФСР-эй транспортын габьяата хүд… гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо бэлэй.

Арадай депутадуудай Железнодорожно райо… депутат, нэгэдэхи классай жолоошон Чимит Жалс… новые габшагайгаар хүдэлнэ гэжэ тэмдэглэхэ б… рэ амжалта түгэс хүдэлжэ, ашаа зөөхэ жэлэйнг… процент дүүргэбэ. Чимит Жалсараевич өөрынгөө… дог ЗИЛ-130 түхэлэй автомобиль техническэ тал… һайн байлгажа, аша үрэ ехэтэйгээр ашагладаг ю…

А. К…
ЛВРЗ-гэй парткомой с…

* * *

Түнхэнэй сельскэ Соведтэ 40 депутат … Тэдэнэй 19-ниинь коммунистнууд юм.

Манай колхозой ажалшад депутадай хүндэ… дүүргэжэ шадаха хүнүүдые һунгаһан байна … хүнүүдэй нэгэн гэхэдэ, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ор… хэнэй һаалиин фермын тугалшан Т. Д. Андриевск… Тэрэ 1976 онһоо хойшо тугалшанаар хүдэлнэ. Эн… тээ һаалишан ябаһан юм. Районой малшадай… мүрысөөндэ олон дахин түрүү һуури эзэлһэн бай… шье Таисия Демидовна тугалшанаар хүдэлхэ зу… һуурияа алдангүй. Даалгагдаһан тугалнуудаа … бүрин бүтэнөөр тэнжээхэһээ гадна шэгнүүры… нэмээнэ.

Тиихэдэ Түхэрэнэй һаалиин фермые Түнхэнэ… Соведэй депутат, колхозой партийна комитед… У. С. Кобелев хүтэлбэрилдэг юм. Үнгэрэгшэ … үедэ республикын һү һаалиин фермэнүүдэй дун… һэн социалис мүрысөөндэ нэгэдэхи һуури эзэлэ…

Сельскэ Соведэй депутат, коммунист Л. Л. … толгойлдог агрегат витаминтай ногоонсой гур… түсэб болон социалис уялгануудаа жэлһээ жэл… нэ. 1983 ондо эдэнэр түсэбөөр хараалагдаһан … нерэй оронда 800 центнер иимэ гурил бэлэдхэ… уялга абаа бэлэй. Тэрэнээ 850 центнертэ хүргэж…

Депутадууд — Еловско фермын һаалишан Г. С… Түнхэнэй участково больницын медицинскэ се… Котовщикова, механизатор В. П. Мордвинцев гэ… даа һайн амжалта түйлана.

Депутат — механизатор, депутат — малшад эр… үльгэр жэшээ харуулжа, колхозой болон сельск… ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсад…

А. Б…
«Сибирь» колхозой парткомой се…

ОДОТО ДЕМОКРАТИИН ОБЩЕСТВО

КОМСОМОЛШУУД— ЭБХИТЭЙ ӨӨЛЭГШЭД

ховно Сове-
үнеөнэй кам-
эй ЦК-гай
партиин ЦК-
(1983 он)
СССР-эй ар-
Верховно
хи сессиин
ые хэрэг дээ-
түлөө тэм-
атай үе ша-
жэ байна.
агүй полити-
лай дэбжэл-
далда манай
хим хүбүүд,
Верховно
та кандида-
дэнэ.
лдэлгын ехэ
оной комсо-
н залуушуу-
лай болон
жэлтын эдэб-
ашадань хүг-
һунгалтын
жээ ябуулга-
һунгагшад
ана.
мсомол гүрэ-
аануудта һун-
даха хуули-
бэелүүл-
хүнүүдтэ ту-
сомолой олон
агитатор-
н кампаниин
лда тэдэнэй
ануудые тайл-
уулжа, депу-
адуудай нам-
улна. Респуб-
угаад комсо-
гуулиин ок-
участково ко-
шүүд болон-
дунда комсо-
й болон рай-
удэй 9 сек-
-эй Верховно
лтые үнгэргэ-
һунгуулиин ко-
дээр дэбжүү-
этигэл най-
ам дээшэлжэ,
залуушуулай
ргэдхэхэ та-
анхарал орол-
а байһан ту-
имтанууд гэр-
гэжэ һанагда-
утадуудай нЮ-
дтэ үнгэрэгшэ
едэ Буряадай
ЛКСМ-эй 2055
даар һунгаг-
адаа бүхы де-
20 процентнь
нэй дундаһаа
йонно Сове-
инь городской
321-ниинь по-
едүүдтэ, 1119
сельскэ Со-
гдаһан байна.

Залуу депутадууд гүрэнэй, ажахын болон социально-соёлой байгуулалтын асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг заншалтай. Тэдэнэй дунда СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Улаан-Үдын прибор бүтээлгын нэгэдэлэй токарь Мунко-Жаргал Черницов, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат, шэлэй заводой ВЛКСМ-эй XIX съездын нэрэмжэтэ комсомол-залуушуулай бригадын бригадир Татьяна Рудкина гэгшэд оролсоно. Манай республикын Верховно Соведэй депутадууд — Мухар-Шэбэрэй районой «Одон» совхозой хонишон Любовь Базарова, Кабанскын районой 8-дахи СМУ-гай штукатур-шэрдэгшэ Галина Горшкова, Зэдын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалиин фермые даагша Тамара Доржеева, Загарайн районой Онохойн модоной промышленна комбинадай хүдэлмэрилэгшэ Татьяна Михалева болон бусадые дурдаха байнабди. Депутат-комсомолшууд ажахын болон социальна хэрэглэмжын барилгануудые бодхооходо ехэ туһа хүргэнэ.

Комсомолой горкомуудта, райкомуудта залуу депутадуудтай уулзалганууд үнгэргэгдэдэг юм. Эндэ залуу депутадуудай хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха тухай аша туһатай хөөрэлдөөн болодог гээшэ. Тингэжэ залуушуулда хабаатай асуудалнуудаар комсомолой организацинуудай болон депутадуудай бүлэгүүдэй ажал ябуулгые нэгэдхэжэ, шангадхан һайжаруулха тухай һанал бодолоо андалдадаг.

Тодорхойлбол, комсомолой суглаанууд дээрэ, комсомолой комитедүүдэй зүблөөнүүд дээрэ комсомолшуудай хабаадалгатайгаар бэелүүлэгдэхэ асуудалнууд, арадай депутадуудай нютагаи Соведүүдэй батаалан абаһан шиидхэбэринүүд тухай элидхэгдэнэ.

Залуу хүбүүд, басагадай ниитын, политическэ эдэбхи үүсхэлые хүгжөөн хүмүүжүүлхэ талаар манай Коммунис парти саг үргэлжэ анхарал хандуулжа байдаг. Тэрэнэй толотомо гэршын нэгэн хадаа Соведүүдтэ залуушуулай хэрэгэй талаар саг үргэлжын комисси байгуулга болоно.

Хүгжэлтэ түгэс социализмын үедэ комсомолой ажал ябуулга бүгэдэ арадан шанар шэнжэтэй байхаа гадна обществын ажабайдалда тэрэнэй үүргые улам дээшэлүүлнэ гээшэ. Энэ хадаа манай социалис обществын демократическа түхэл шэнжэһээ һабагшатай хүгжэнэ.

И. ФЕДОТОВ,
ВЛКСМ-эй обкомой секретарь.

ШЭНЭ ХОТОНУУД

УРГАЖА БАЙНХАЙБДИ

Северобайкальск хотодо түмэр замшад ажануудаг юм. Тиимэһээ горсоведэй түйсэдком, депутадууд материально-техническэ баазые байгуулгада, гэр байра болон социально-соёлой бусад объектнүүдые барилгада ехэ анхарал хандуулна.

«Ленбамстройн» ПМК-гай барилгашад городой түрүүшын ээлжээнэй барилгада табигдаһан 108 миллион түхэригһөө 58 миллиониинь ашаглаа. 122-дохи сериин байрын 20 гэрнүүдһээ 10-ниинь баригдаа. 1984 оной нэгэдэхи кварталда 60 квартиратай, аптекэ, фотоателье-тэй түрүүшын блок ашаглалгада тушаагдаха. 1176 һууритай, унталгын корпустон һургуулиин комплекс, 120 һууритай столово, 280 һууритай хүүгэдэй сад-ясли ашаглагдаа. Байгша ондо 280 һууритай үшөө нэгэ сад-ясли, байрын хоёр гэр тушаагдаха. 8 миллион түхэригэй үнэ сэнтэй саг үргэлжын котельнэ баригдаха. Түрүүшын ээлжээниинь бүри байгша ондо дүүргэгдэхээр хараатай. Больницын комплекс поликлиникэтэйгээр, һүнэй завод, хотын 5-дахи микрорайон гэхэ мэтэнүүдэй барилга түлэг дундаа.

Горсоведэй депутадуудай, бүхы ажалшадай эдэбхитэй хабаадалгагүйгөөр Северобайкальск хотын хүгжэлтын эдэ асуудалнууд иимэ богони болзор соо шиидхэгдэхэгүй байгаа. Мүнөө үедэ горсоведэй бүридэлдэ 80 депутат тэрээн сооһоо 59 процентнь хүдэлмэришэд юроно. Депутадуудай хабаадаг саг үргэлжын 11 комисси эмхидхэгдэнхэй. Депутадуудай саг үргэлжын — мандатна, түсэблэлгын-бюджетнэ, барилга болон болбосон түхэлтэй болголгын, транспорт болон хэлхеэ холбооной, худалдаа наймаан болон ниитын эдеэ хоолой гэхэ мэтэ һалбаринуудай комиссинууд эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулна. Депутадуудай комиссинуудай заседанинууд дээрэ предприяти, организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд социалис уялгануудые дүүргэлтэ, ажалшадай бэшэгүүд, гомдолнууд, мэдүүлгэнүүдтэй ябуулдаг хүдэлмэри, социалис зөөрние сахилга, гэр байрын эрхэ байдал гэхэ зэргын шухала асуудалнуудаар тоосодог гуримтай.

Сессинүүд, гүйсэдкомой, саг үргэлжын комиссинуудай заседанинууд дээрэ хэлэгдэхэ асуудалнуудые бэлдэхэ хүдэлмэридэ депутадууд хабаадуулагдадаг юм. Барилга болбосон түхэлтэй болголгоор депутадуудай комиссиин гэшүүд городой барилгые комплексноор эрхилхэ асуудалые шиидхэлгэдэ шууд сэхээр хандаһан байна. Комиссиин депутадуудай үүсхэлээр городые болбосон түхэлтэй болголгын хэмжээнүүд горгүйсэдком дээрэ дэмжэгдэжэ, КПСС-эй горкомой бюро дээрэ баталагдаа. Тэрэнэй ёсоор 1982—1983 онуудта 12,8 километр үйлсэ, харгынууд асфальтаар хушагдажа, городые гэрэлтүүлгээр болон ногооруулгаар хүдэлмэри эхилээ.

Байгаали хамгаалгын комиссиин түрүүлэгшэ Р. И. Касапов оролдосотой хүдэлнэ. Байгал болон тэрээндэ шудхадаг гол мүрэнүүдые сахин хамгаалха талаар депутадууд үрэ нүлөөтэй хэмжээнүүдые абадаг. арадай хиналтын органуудтой, «комсомолой прожектортэй» хамта шалгалтануудые үнгэргэдэг байха юм.

Барилгын томо объектнүүд дээрэ депутадуудай 6 пост болон 3 бүлэг байгуулагдаа.

Һунгагшадай үгэһэн 30 захянуудай 21-ниинь дүүргэгдээ, 9-ниинь дүүргэгдэжэ байнхай. Энээндэ депутадууд мүн лэ анхаралаа хандуулдаг гээшэ.

В. БОДРОВ,
Северобайкальскын горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ХЭХЭ ЮУМЭН ОЛОН

Гусиноозёрскын ГРЭС-эй баригдажа эхилһэнһээ хойшо үнгэрһэн һүүлэй арбан жэлэй туршада хотымнай хүн зоной тоо 1,5 дахин ургаа. Урдань нүүрһэшэдэй хото гэжэ алдаршаһан һаа, мүнөө үшөө энергетигүүдэй хото болонхой.

Хүн зонойнь олошорхо зэргээр гэр байрын, социально-соёлой объектнүүдэй барилга ходо саг соонь хэгдэжэ байгаагүй юм. Жэл бүри хотын хүгжэлтын али олон асуудалнууд тарижалбайха. Гүйсэдкомой түсэбтэй зохилдуулан, депутадуудай саг үргэлжын арбан гурбан комисси нёдондо городой ажабайдалай шухалын шухала 70 асуудал бэлдээд, хаража үзөө. Социально-соёлой, ажаһуудалай объектнүүдэй барилгые хинаха үүргэтэй депутадуудай найман пост хотодомнай байгуулагдаа юм. Тэдэ бултадаа жэгдэ һайнаар хүдэлөө гэхын аргагүй.

Депутат Г. К. Самсоновагай толгойлдог нэгэдэхи постын хүдэлмэриие һайн талаһаань тэмдэглэхэ хэрэгтэй. «Гусиноозерская» шахтын, Холбооложоной уурхайн хүдэлмэришэдэй амарха профилакториие түргэнөөр ашаглалгада тушаахын тула энэ пост байгуулагдаа юм. Байшангайнь бэлэн болоод, гансал дулаа үгөөгүй дээрэһээ эндэ юумэн хэгдэхэеэ болишоһон байна. Галина Кирилловна өөрөө хирургическа отделениие даагша, мүн элүүрые хамгаалгаар болон социальна хангалгаар горсоведэй саг үргэлжын комиссиин түрүүлэгшэ һэн тула профилакториин хэр зэргэ хэрэгтэйе һайн ойлгожо байгаа юм. Тиимэһээ барилгын түлөө харюусалгата нюурнуудтай уулзаад, үрэ гарахагүй байхадань, хотын партийна болон совет органуудта энэ асуудалаа табяа һэн. Һүүлээрнь районой «Улаан Сэлэнгэ» газетэдэ толилогдоһон статья соогоо барилга дээрээ ушарһан бэрхэшээлнүүд тухай хөөрөөд, барилгын дүүргэгдэхэ болзорыень сэхэ нэрлэжэ, харюусалгата нюурнуудай үгэһэн найдалганууды баримталан дурдаба. Тингэжэ олониитын анхаралые энээндэ хандуулһанай һүүлээр хоёр һарын үнгэрхэдэ, профилактори нээгдээ бэлэй. Мүнөө эндэ һара бүри 100 нүүрһэшэд амаржа, бэеэ аргалуулдаг болоо.

«Шахтер» стадионой капитальна заһабарилгые хинаха депутадуудай пост (даагшань Г. Н. Каленых) мүн лэ һайнаар хүдэлнэ. Богони болзор соо эндэ яһала ехэ юумэн хэгдэбэ.

Гэхэ зуура бусад постнууд үшөөл һулаар хүдэлнэ. Жэшээнь, зургаадахи микрорайһоор автобусууд ябадаггүй, Галуута нуурай эрьеэр пляжууд түхеэрэгдээгүй. Энээнэй түлөө харюусаха депутадуудай пост коммунальна предприятинуудай комбинадай хүтэлбэрилэгшэдэй үмэнэ эрилтэ ёһоор табижа шадабагүй.

Саг үргэлжын комиссинуудай дунда ажаһуудалай талаар комиссиин (түрүүлэгшэнь П. В. Балалаешников) хүдэлмэриие тэмдэглэлтэй. Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын районно үйлэдбэриин управлениин хүдэлмэриин шэнжэлэлые тус комисси бэлдээд, һаяшаг гүйсэдкомдо дурадхаба. Тэндэ түсэбүүдые дүүргэлтэ болон кадрнуудай асуудал, хүдэлмэриин шанар болон материал, запчастьнуудаар хангалга гэхэ мэтэ шэнжэлэгдэбэ. Хүдэлмэриин сагай гээлтэнүүдтэй захиргаанай һулаар тэмсэдэг тухай заагдаба. Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын албанай аша туһанууд тухай хэблэл болон радиогоор һайнаар соносхогдоногүй. Хубсаһанай выставкэнүүд үсөөн эмхидхэгдэнэ. Иимэ шэнжэлэлтэй болсод байхадаа, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын үйлэдбэриин управлениин дутагдалнуудые усадхаха талаар тодорхой хэмжээнүүдые хараалха аргатай болобобди.

Нёдондо комиссинуудай табиһан 70 асуудалнуудай эхэнхинь шиидхэгдээ гү, али шиидхэгдэжэ байна. Зүгөөр дутуу дундануud үшөө олон. Тэдэниие усадхаха талаар бүхы хүсэлэл оролдолгонуудаа байгша ондо шэглүүлхэ уялгатайбди.

В. СУЕТИН,
Гусиноозерскын горгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо.

Арад зоной өөһэдөө бэеэ даагаад байгуулжа шадаһан Соведүүд хадаа дэлхэйн нэгэшье орондо үзэгдөөгүй демократизмын түхэл маяг мүн болоно.

В. Ульянов (Ленин)

ДЕПУТАДУУД ХӨӨРЭНЭ

Г. Л. РАБДАЕВ, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, Борьёогой совхозой хонишон, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат:

— Хорёод жэлэй саана түрүүшынхеэ сельскэ Соведэй депутадаар һунгагдаа бэлэйб. Һунгагшадайнгаа этигэл найдабарине яажа дүүргэхэ тухай нилээдшье һанаата болоо һэм. Орёошье, олоншье бэшэ захилнуудые гинхэдэ намда үгөөшье һаань, дүүргэхэ гэжэ яһалал оролдолго гаргаа һэн хаб. Мүн удаадахи һунгалтын үедэ намайе кандидадаар дахин дэбжүүлжэ, Рабдаевнай гансашье ажалдараа шалгардаг бэшэ, харин үгэһэн үгэеэ заатагүй дүүргэдэг хүн гэжэ хэлэхэдэнь, үнэхөөрөөшье зохид байгаа һэн... Һүүлээрнь райсоведэй депутадшье ябахадаа, муу хүдэлнэ гүүлээгүйб.

Республикын Верховно Соведэй депутадаар һунгагдахадамни, Белоозерскын интернат-һургуулиин столовые түхеэрэлгэнүүдээр хангаха, «Заречный» совхоздо соёлой байшан бариха, Борьёогой совхозой хүүгэдэй комбинат үргэдхэхэ гэхэшэлэн асуудалнуудые шиидхэхэ талаар туһаламжа үзүүлхыемни намайе гуйһан юм. Эдэ захилнуудай олонхинь мүнөө дүүргэгдээ гэхэ эрхэтэйб.

Ниитын хүдэлмэридэ эды ехэ сагаа зорюулхадаа, гол хүдэлмэритнай хохидоногүй гээшэ гү гэжэ намһаа заримдаа һурадаг. Үгы. Нёдондо зуун эхэ хонин бүрнһөө 110 хурьга абажа, толгой бүриһөө 5,2 килограмм ноохо хиргааб. Байгша ондо түрүүшынхеэ хурьгалха хонидые абанхайб, 100 эхэ хонин бүриһөө 103 хурьга абажа түлжүүлхэ, толгой бүриһөө 4,2 килограмм ноохо хайшалха уялга абаад, тэрэнээ заатагүй дүүргэхэ хүсэлэнтэйб.

Р. Р. БАЛДАЕВА, Улаан-Үдын городской Соведэй депутат, түргэн туһаламжын больницын медицинскэ сестра:

— Манай хотодо минии депутат байха үедэ түгэс түхеэрэгдэһэн кабинет болон классуудтай шэнэ хоёр дунда һургуули нээгдээ. Шэнэ барилгын районуудай эдэ һургуулинуудай бодхоогдоһониинь мүн лэ онсо шэнжэтэй. Нэгэниинь — авиазаводой «Восточный» посёлогто, хоёрдохинь — Октябрьска районой шэнэ кварталнуудта. Үхибүүдтэ дабхар һайндэр болоо юм ааб даа — түрэлхидынь һаяхан лэ эндэ шэнэ байрануудта ороо.

Һүүлэй хоёр жэлдэ хүүгэдэй ёһотой ордонгууд — гурбан комбинадууд городой ондо ондоо районуудта урган бодоо. Хүүгэдэй эндэ байхада ямар аятайб даа! Наадалгын һаруул уужам таһалганууд, зохидхон спальнинууд, хүгжэмэй болон физкультурын залнууд, физио болон стоматологическа кабинедүүд эндэ бии.

Дүшэдэхи кварталай үхибүүдтэ зорюулагдажа, шүдэеэ аргалуулха поликлиникэ нээгдээ. Тинхэдэ Борсоевой гудамжын худалдаа наймаанай ута гэр соо байрладаг һүнэй кухниһаа жэлээ хүсөөгүй нарай хүүгэд тусхай хоолоор хангагдана.

Мяханай комбинадай поселогто хүүгэдэй 1-дэхи поликлиникын филиал үүдээ сэлибэ. Мүнөө эндэ ажаһуугшад үбдэһэн үхибүүгээ абаад, автобус соогуур түрнсэлдэн, холын поликлиникэ абаашахаяа болибо ха юм.

Юрэдөө, энээхэн богони хугасаа соо болоһон һайн хубилалтануудые тоолоо һаа, олон. Хүүгэдэй санаторно саадууд, пионерскэ лагерьнууд, хүүгэдэй больницануудай шэнэ отделенинүүд гэхэ мэтые эндэ жэшээ болгон дурдамаар.

С. УНИЧ, Мухар-Шэбэрэй районой «Коммунизм» колхозой ахамад агроном, сельскэ Соведэй депутат:

— Нёдондо жэлдэ манай «Коммунизм» колхоз үзэгдөөгүй ургаса хуряажа абаа. Гектарай 29,8 центнер шэниисэ сохигдоо. Ороохото ургамалнуудай гектарай дунда зэргын ургаса 23,7 центнертэ хүрөө.

Механизаторнууднай айхабтар бэрхэнүүд юм. Теэд шэниисын «бурятская-34», «бурятская-79» гэжэ шэнэ сортнуудай үгы һаа, иимэ ургаса абажа шадахагүй һэмди.

Газарайнгаа хүсые өөһэдөө нэмээгээбди. Паарай талмайе үргэдхэлгэ эндэ ехэ ашагтай байба. Мүнөө хахалагдаһан газараймнай хорёод хүрэтэр процентые паар эзэлэнхэй. Нютагай үтэгжүүлгын ехэнхи хубиие мүн лэ паартаа оруулнабди. Севооборотуудые тогтуурнтай болгохо ябадал туһатай байгаа.

Мухар-Шэбэрэй сельскэ Соведэй сессинүүд дээрэ амин шухала асуудалнуудые шиидхэнэбди. Һаяшаг, декабриин хуушаар, колхозой ажахын хүдэлмэриин ашаг үрэ тухай бүтэмжэтэй хөөрэлдөөн болоо. Соведэй хүдөө ажахын комисси сессиие бэлдэхэ хэрэгтэ хабаадаа. Би тэрэ комиссиин гэшүүн хүнби. Дүнгүүдые согсолходоо, ажалай бүтээсые түсэбһөө гадуур дээшэлүүлхэ болон продукциин өөрынь үнэ сэнгые доошолуулха тухай партиин үмэнэһөө нүхэр Ю. В. Андроповой табиһан зорилгые эрхэбэшэ хараада абаа бэлэйбди. Энэ талаар түрүүшын алхамууд хэгдээ. Тарияанай өөрынь үнэ сэн түсэбэйхиһөө доошоо байна. Центнер ороохо үйлэдбэрилгэдэ 6 түхэриг 80 мүнгэ гаргашалха гэжэ хараалагдаһан һаа, бодото дээрээ табан түхэригтэ болоо. Хартаабха ургуулгын гаргашашье хэм соогоо.

ТОО, БАРИМТАНУУД

майн 30-да
тономито Совет
еспублика бэй-
,7 мянган дүр-
тр тала дай-
886 оной ажи-
86 мянган
р тосхон
хойнь тоо 969,9
ртөө. 1 дүрбэл-
р газарта дун-
2,8 хүн ажаһуу-
турша социа-
листическа болон
хүгжэлтын талаар
амжалта туй-

лажа, хүгжэнги промышленнэ-аграрна республика болон ургаа.

1923 ондо Буряадай республикын хүн зоной тоо орсйдоол 349,8 мянган байгаа. Тэдэнэй 90,8 процентнь хүдөө нютагуудта ажаһуудаг һэн. 1983 ондо республикын 969,9 мянган хүнэй 40,6 процентнь хүдөөгэй тосхон, һууринуудта ажаһууна.

Буряадай АССР-тэ 60 гаран үндэһэ яһатадай түлөөлэгшэд эбтэй эетэйгээр ажаһууна, ажаллана. 1923 онһоо 1979 он болотор үндэһэн буряад арад 1,6 дахин олошоржо, 206,9 мянган хүн болобо.

Революциин урда тээ Буряад ороной хүн зон үргэлжэдөө үзэг бэшэг мэдэхэгүй байһан һаа, 1979 оной бүридхэлэй ёһоор, ажал хэдэг 1000 хүнэй 848-ниинь городто дээдэ болон дунда (гүйсэд ба гүйсэдбэшэ) һургуулитай, хүдөө нютагуудта 713 хүниинь иимэ һургуулитай байба.

1979 ондо Буряадай АССР-тэ ажаһууһан 1000 бурладай 100-ниинь дээдэ, 514-ниинь (гүйсэд ба гүйсэдбэшэ) дунда һургуулитай гэжэ бүридхэгдөө. Харин 1959 ондо 1000 буряадай 21-ниинь дээдэ, 259-ниинь дунда (гүйсэд ба гүйсэд бэшэ) һургуулитай байһан юм.

Республикын промышленность илангаяа хурдан түргэнөөр һалбаран хүгжөө.

1982 ондо промышленна продукциин хэмжээн 1923 онойхиһоо 1294 дахин ехэ болобо.

ХОЁР ДЭЛХЭЙ—ХОЁР ДЕМОКРАТИ

Октябриин илан
ай удаа хэдэн үдэ-
рөөд байхада, В. И.
игэжэ бэшээ һэн:
д ажалшад 1 үрэ-
нөө өөһэдөө хүтэл-
байһанаа һанажа
Имагтал өөһэдөө
гэдэжэ, гүрэнэй бү-
үүдые гартаа абаа-
, бэшэ хэншье тан-
хагүй. Танай Сове-
энээнһээ хойшо гү-
асагай органууд бо-
шэ».
а обществын түүхэ-
кратиин асуудалаар
ескэ хурса тэмсэл хо-
жо байдаг һэн. Ма-
гташье тус асуудал
айһан зандаа. Демо-
шанарые тэрээн ту-
адаг үгэ хүүрнүү-
шэ, харин өөрынь бо-
йдалаар сэгнэхэ хэ-
уазна байгуулалтын
йдалда демократи ка-
-эрхэ засагые дал-
үргэтэй ха юм. Хү-
нэй ангинууд ороной
лигуудые эзэлдэг.
нь, америкынхидэй
ехэ олзотой 20 про-
ун зониинь США-гай
льна доходой хаха-
ахуу абадаг байна.
ин 10 процент бо-
баяшуулынь ороной
шын хахадынь эзэм-

дэнхэй. ФРГ-гэй хүн зоной арай шамай 2 процент болохо, Флик, Тиссен, Шпрингер гэхэ мэтэшүүлэй бүлэнүүд национальна доходой 70 процентыень өөһэдтөө абанхай.

Манай орон тад ондоо байдалтай. Үйлэдбэриин фондынуудай 90 процентнь гүрэнэй зөөри, ниитэ арадай баялиг болонхой. Үлэгшэ хубинь мүн лэ социалис шэнжэ шанартай кооперативна зөөри болоно.

Буржуазна демократиин байдал болон саашанхи хараа шэглэлнүүдые сэгнэхэдээ, мүнөө үеын капиталис дэлхэйдэ социальна адли тэгшэ бэшэ байдалай ехэ боложо байһаниие хараада абаха хэрэгтэй. Ажалша арад зон бэшэ, харин нэн түрүүн баяшуул, гүрэнэй аппарадта түшэглэн, обществые зонхилжо, өөрынгөө аша туһые хамгаална.

Социальна эрхэнүүд — ажаллаха, амарха, һураха, үтэлхэдөө болон үбшэлхэдөө гү, али ажал хэжэ шадахаяа болиходоо материальна тэдхэмжэ абаха эрхэнүүд, мүн политическэ сүлөөнүүд — аман үгын, хэблэлэй, митинг болон суглаануудай сүлөөнүүд, һунгаха болон һунгагдаха эрхэ гэхэ мэтэнүүд ямаршье демократиин удхые тодорхойлдог юм.

Буржуазна сурталшадые шагнахада, социализмын үедэ эрхэтэд демократическа эрхэ сүлөөнүүдээр огтолон хаһагданхай, харин «сүлөөтэ дэлхэй» гэжэ нэрлэдэг капиталис байгуулалтын үедэ хүнүүдэй эрхэнүүд али болохоор хүндэлэгдэдэг гэжэ байжа худал хуурмагаар номнодог байна.

Теэд үнэн дээрээ ямар гээшэб?

Социально-экономическа эгээл шухала түйлалта гэжэ тодорһон, эрхэтэдэй ажаллаха эрхые абаад үзэе. 50 гаран жэл соо совет хүнүүд ажалгүйдэлгэ гээшые мэдэхэеэ болинхой. Ороной арадай ажахыда шэнэ хүдэлмэришэд хэрэгтэй болоо жол байдаг. Хүдэлдэг эхэнэрнүүд адли тэгшэ эрхэтэй болонхой. Адли ажалай түлөө адли тэгшэ түлөөһэ абаха гурим социализм тогтоонхой.

Баруун оронуудта заншалта болоһон бэе бэеэ эдилсэлгын, экономическа доройтон уналгын эрхэ байдалда нэн түрүүн ажалшад хохидодог гээшэ. Ажалгүйдэлгэ хадаа экономикын ямаршье арга домдо диилдэшэгүй үбшэниинь болонхой. Энэ үзэгдэл 30-аад онуудай «агуухэ доройтолгын» хэмжээндэ хүрөөд, мүнөө бүри үргэдэжэ байнхай. Хэрбээ 1970 ондо хүгжэнги капиталис оронуудта гүрэнэй тусхай тоо бүридхэлдэ абтаһан 8 миллион ажалгүйшүүл байгаа һаань, 1975 ондо — 15 миллион гаран, 1983 ондо 22 миллион гаран хүн болонхой.

Ажалгүйдэлгэ үгырэнги дорой байдалда оруулхын хажуугаар, социальна, сэдьхэлэй ехэ хохидол хүдэлмэришэдтэ үзүүлдэг байна. Түйлдаа хүрэгшэдэй гэршэлэлгэнүүдые эндэ дурадхая. США-гай Мичиган штадай Э. Лэнт: «Ажалгүй байхадаа үхэжэ байһан шэнги мэдэрэл досоош түрэдэг. Ажаһууха ямаршье урмагүй болошоноош». Р. Унттион (Фон-дю Лак штат, США): «Меркури марин» гэжэ фирмэдэ 40 жэл хүдэлөөб. Пенсидэ гаратарни оройдоол жэл үлөөд байхадань, намайе дуудаад, ажалһаа сүлөөлэгдэбэш гэжэ соносхобо... Одоол нохойһоо өөрэгүй хамараа сохюулһандал байгааб».

Социальна хангалгые абабал, буржуазна демократиин «хуулинь» мүн лэ элн бодоор гаража ерэдэг байна бшуу.

Харин совет хүнүүд, гэнэ аюулда ороо һаа, общество намайе орхихогүй, үбшэлхэдөө түлөөһэгүй эмнэлгэ, инвалид болоходоо — пенси абахаб гэжэ батаар найдадаг гээшэ.

Манай орондо наһанай амаралтада эрэшүүл 60 наһатайдаа, эхэнэрнүүд — 55-тайдаа гарадаг юм. Үтэлхэдөө абадаг пенсиин хэмжээн салин хүлһэнэйнь 50—55 процентдэ хүрэдэг. Тиихэдэнь Англида пенсиин дээдэ захын хэмжээн салин хүлһэнэйнь гурбанай нэгэшье хубидань хүрэдэггүй. США, Швеци, Нидерланди болон бусад хэдэн оронуудта үтэлхэдөө абаха пенси 65 наһатай, Японидо — 70 наһатай болоһон хүнүүдтэ үгтэдэг.

Саг зуура ажал хэжэ шадахаяа болиходоо, түрэхэ болон нарайлхадаа абадаг тэдхэмжэнүүдээр хангаха гүрэнэй системэ, үтэлһэн зониие болон инвалидуудые байлгаха гүрэнэй интернадууд, түлөөһэгүй медицинскэ туһаламжа гэхэ мэтэнүүд олохон капиталис оронуудта үгы байха юм. Америкынхидта үбшэлхэ гээшэ эгээл аймшагтай гэнэ тодхорто оролонтой адли болоно. Юрын ажалшад олонхи ушарта медицинын талаар хангагдаха аргагүй байдаг. Больницада 1 үдэр байһанай түлөө 150-һаа 200 доллар хүрэтэр түлэдэг. Ехэнхи зон тиихэ шадалгүй байна бшуу. 1950 онтой сасуулбал, больницада аргалуулһанай үнэ сэн 1000 процентээр ургаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай инвалидууд болон Эсэгэ ороноо хамгаалан унагшадай бүлэнэр түшаа гүрэмнай онсо анхарал хандуулдаг байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ пенсеэр тэдэниие хангалга һайжараа, гэр байра болон коммунальна аша туһануудай, городской транспортаар ябаһанай түлөө оруулдаг түлбэридэ, хубиин машинануудаар, санаторно-курортно эмнэлгээр тэдэниие хангалгада хүнгэлэлтэнүүд хэгдээ.

Политическэ сүлөөнүүдые бодото дээрэнь ашаглажа, ороной экономическа, политическэ, соёлой ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаададаг ажалшадай мэдэлдэ газетэнүүд, типографинууд, ниитын байшангууд СССР-тэ үгтэнхэй. Энэнь СССР-эй Конституцяар лаб хангагдана.

Социалис демократи саг үргэлжэ хүгжэнэ. Имагтал социалис байгуулалта ажалшадай эрхэ сүлөөнүүдые улам үргэнөөр, найдамтайгаар хангажа байнхай. Имагтал ленинскэ партиин политикые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлһэнэй ашаар совет хүнүүд иимэ баян дэлгэр, жабхалан түгэс ажабайдалтай болонхой.

Эдэ хуудаһануудай материалнуудые КПСС-эй обкомой лекторнүүдэй бүлэг болон республиканска газетэнүүдэй журналистнууд бэлдэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай проектые зүбшэн хэлсэнэбди

ҺУРАЛСАЛАЙ ФЕРМЭНҮҮДЫЕ БАЙГУУЛАА ҺАА...

«ЮРЭНХЫ эрдэмэй ба мэргэжэлэй һургуулине хубилган шэнэлэлгын гол шэглэлнүүд» тухай КПСС-эй ЦК-гай проект тунхаглагдажа, бүгэдэ арадай һонирхолые татаа байна гээшэ. Тон лэ саг соогоо энэ проект толилогдожо, бүгэдэ ниитын зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаба.

Энэ проектын гол утаһан хадаа балшар наһанһаань үхибүүдые ажалда һургаха, тэрээндэ дуратайгаар хүмүүжүүлхэ тухай асуудал болоно. Үнэхөөрөөшье, XXI зуун жэлдэ совет обществын хүгжэлтын хуби заяан мүнөө һуража ябагшадай гарта орохо байна. Тиимэ һэн туладань, бидэ үри бэеэ нэртээ һайнине хүсэдэг лэ юм һаа, тэдэнээ ажал хүүлэжэ һургаха, хүмүүжүүлхэ ёһотой болонобди.

Ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлгэ, ерээдүйн мэргэжэл шэлүүлгын хүдэлмэри нютаг нютагай шэнжэ шанарһаа, эрилтэһээ дулдыдаха гэжэ проект соо хэлэгдэнэ. Энээнһээ уламжалан, нимэ нэгэ һанамжа хэлэхэ дуран хүрэнэ.

Мүнөө үедэ республикын колхозуудта, совхозуудта малшад дуталдана гэжэ мэдээжэ. Хонишод, һаалишад, үхэршэд, бусадшье хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажаһыда хэрэгтэй байна. Юрэнхы эрдэмэй һургуули дүүргээд, олон залуушуул техническэ мэргэжэл олохоёо город руу ябашадаг. Городой болбосоронги ажабайдалдашье залуушуулай сэдьхэлые татажа болоо.

Гэхэ зуура һургуулида, гэр бүлэдэ, ажалай коллективүүдтэ ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлгэ үшөөл һула байһаар. Зарим түрэлхид үхибүүдээ зорюута город руу эльгээдэг, хүдөө ажахын хүдэлмэриһөө зайлуулха гэжэ оролдодог. Тиимэһээл зарим залуу хүнүүд һүхэ барижа, басагад үнеэ һаажа һураагүй байдаг ушар алил олон үзэгдэдэг болонги. Хүдөө нютагта түрэһэн, үдэһэн аад, түлеэ хахалжа шадахагүй ябаха гээшэ одоо эшхэбтэр бэшэ гү?

Энэ талаарнь абажа харабал, бүлэ соошье, һургуулидашье, ажалай коллективүүдтэшье үхибүүдые ажал хүүлэжэ һургаха эрилтэ тон зүбөөр проект соо табигдана. Илангаяа түрэһэн үринэрөө ажалда дуратайгаар һургаха, хүмүүжүүлхэ талаар түрэлхидые хуулита ёһоор уялгалха гээшэ аргагүй зүб юумэн гээшэ!

Манай республикын хүдөө нютагуудта мал ажал үсхэбэрилгэ гол һалбари гэжэ мэдээжэ. Тиимэ хадань хүдөөгэй һургуулинуудта **малшадай мэргэжэл шудалуулха, һурагшадта тиимэ мэргэжэл шэлүүлхэ хүдэлмэрине гол болгохо байгаа** гэжэ һанагдана. Тиимэһээ хүдөөгэй һургуули бүхэндэ малтарян ажал шудалалгын тусхай кабинет эмхидхэгдэхэ ёһотой. Тиимэ кабинет ямар түхеэрэлгэтэй байхаб? Гэрэй амитадай — табан хушуун малай дүрсэнүүд туд тудтаа бэшэг-тайлбаритай байха ёһотой. Тиихэдэ нютагай түрүү малшадай, таряашадай дүрэ зурагууд кабинедые шэмэглэнэ ааб даа. Мүн хүдөө ажахы тухай хөөрэһэн стендүүд, плакадууд, тарянай, малай тэжээлэй овощуудай зүйлнүүд кабинет соо заатагүй хэрэгтэй. Малай мүнөө үеын байра байдалай түхэлнүүд харуулагдаха зэргэтэй.

Иимэ кабинет хадаа һурагшадай дунда хүдөө ажахы тушаа гүнзэгы мэдээсэл дэлгэрүүлжэ байдаг түб болохо ёһотой.

Эндэ зоологиин, биологиин, географиин, мүн агрономическа, зоотехническэ эрдэмэй үндэһэ шудалалгын хэшээлнүүд үнгэргэгдэдэг байха. Имагтал багшанар бэшэ, мүн хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, колхозой-совхозой үйлэдбэриин ажалай ветеранууд, ажалай түрүүшүүл гол шухала асуудалнуудаар нимэ кабинет соо лекци уншаха, элидхэл хэхэ аргатай байха.

Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ эрдэмтэй, ехэ юумэ мэдэхэ, зохёохы ёһоор ажалдаа хандаха хүнүүд хэрэгтэй гэжэ эдиршүүлдэ багаһаань ойлгуулха шухала. Жэшээнь, хонишоной ажал тушаа мүнөөнэй һурагшадай олонхид мүртэй юумэ мэдэдэггүй байна гэжэ би ажаглааб. Хонишон гээшэ хониной анатомиие, физиологиие, нооһон, арһан тухайдань һайн мэдэдэг байха ёһотой, мүн үбһэ ногооной шанарые мэдэнгүй аргагүй юм гэжэ һурагшадта хөөрэхэдэ, ехэ гайхадаг. Гадна мүнөөнэй хонишон хадаа эрдэм-шэнжэлгын хүдэлмэри ябуулжа, шэнэ үүлтэрэй хонидые бии болгожо шадаха зэргэтэй ха юм даа.

Һуралсал хадаа үйлэдбэриин ажалтай холбоотой байха ёһотой гэжэ В. И. Ленин хэлээ һэн гүб даа. Энэ зорилгые бэелүүлэн, хүдөөгэй һургуулида һуралсалай фермэ байгуулжа юундэ болохогүйб? Үсөөхэн эхэ гахайтай бишыхан фермэхэниие һурагшад угаа дуратайгаар харууһалан хангажа шадахал. Үгышье һаа, 100 туулай харууһалжа шадахагүй гү? 30 «үрхэтэ» зугы, 50—60 тахяа, үгы, бол саад ургуулжа шадахагүй гү? Шадаха. Һургуулиин лесничество һүүлэй үедэ дэлгэржэ байнхай. Тэрэниие бүри ургэдхэжэ болохоор. Гадна хүдөөгэй һургуули 2—3 моритой байха ёһотой. Һургуулиин ажабайдалда морин гээшэ гоёын зүйл бэшэ, үнэгүй транспорт боложо үгэхэ бшуу. Моридо гараж барюулха хэрэггүй, горючи бэдэржэ зобохогүйш. Гадна ахалагша классуудай һурагшад морин-спортын хэшээл гаража, ядахын сагта хазаар мориндо дуйтэй болохо бшуу.

Һуралсалай фермэнүүд, һургуули шадарай участогууд, һуралсалай мастерскойнууд үйлэдбэриин тодорхой даабаритайгаар, бригадна подрядаар (классна подрядаар) ажаллажа, товарна продукци үгэдэг байха ёһотой. Иигэжэ хүдөөгэй һургуулинууд СССР-эй Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ хабаадалсаха аргатай болохо ха юм. КПСС-эй ЦК-гай проект соо хэлэгдэһэнэй ёһоор, һурагшадай ажал хэжэ һуралгын, ажалда дуратайгаар хүмүүжэлгын шанар һураггүй дээшэлхэ.

Г. ДАМБАЕВ,
арадай гэгээрэлэй ветеран.

ДУРАСХААЛ МҮНХЭЛЭН

Улаан-Үдэ хотын түбтэ оршодог Илалтын проспектдэхи шобхо оройтой, үндэр энэ гэртэ ерэжэ ябаһан хүн зон хаа хаанагүй харагдана. Тэдэнэр энэ гэрэй дэргэдэ ерээд, ханадань үлгөөтэй байһан сагаан бүд анхаржа, мэдээжэ дуушан тухай бодолнуудта абтан, хоорондоо гүбэр-шэбэр хөөрэлдэн зогсонод. Тэдэнэй дунда партиин обкомой, республикымнай засагай дээдын зургаануудай түлөөлэгшэд, Буряадай искусствын болон ниитын ажал ябуулагшад, айлшад, артистнууд болон һурагшад байлсана.

— Хүндэтэ нүхэд! СССР-эй арадай артист Лхасаран Лодонович Линховоиной дурасхаалай мемориальна хабтагайе нээлгэдэ зорюулагдаһан митингые КПСС-эй горкомой, горгүйсэдкомой зүгһөө нээхыемни зүбшөөгыт,— гэжэ партиин Улаан-Үдын горкомой секретарь Г. Д. Басаев халуун альга ташалга доро хэлэбэ. Удаань республикын соёлой министрэй орлогшо Ю. Ж. Батуевта үгэ үгтэбэ.

— Нүхэдүүд! Буряад арадай алдар суута дуушан Лхасаран Лодонович Линховоиной дурасхаалай долоон хоног үсэгэлдэр нээгдэбэ. Тэрэнэй нэрэ, тэрэнэй ажал ябуулга республикымнай, Эхэ оронойомнай соёлой түүхэдэ алтан үзэгүүдээр бэшэгдэнхэй. Лхасаран Лодонович үнэхөөрөө арадай артист, арадай дуушан байһан юм. Өөрынгөө ажабайдагаар зохёохы хүдэлмэрөө Эхэ оронойнгоо искусствада ... шээ ... Ю. Ж. ...

Удаань ... оперо ... мическэ ... Л. Л. ... шадабари ... залуу ду... эй арада... садаер ... рагшадын ... тухай һай... доо абаж... дүүлээ.

— Лхас... нашье ... тай ... зүбшэл ... нүхэ... ВЛКСМ-эй ... комой ... Конечных ... залгануу... хөөрэлдөө... рэ тэрэнэй ... томо обо... шуул ... гүйбди.

Удаан ... альга таш... ... дэй Тү... С. М. А... на хабтага... вет гай... СССР-эй ... РСФСР-эй ... уреат ... Линховоин... хүрэтэр ... гэһэн ... уншаба. ... дай АССР ... зурааша ... тээһэн бай...

ЗУРАГ ... **воиной** ... **альна** хабт...
А. ШС...

ДУУНУУДЫНЬ ЗЭДЭЛ...

Һаяхана Буряадай гүрэнэй Ленинэй орденто оперо болон баледэй академическэ театрай байшан соо гайхамшагта дуушан, СССР-эй арадай артист, РСФСР-эй М. Глинкын нэрэмжэтэ Гүрэнэй шангай лауреат Лхасаран Лодонович Линховоиной дурасхаалта үдэшэ үнгэргэгдэбэ. Улаан-Үдэ хотымнай ажалшад тэрэ үдэшэ мэдээжэ дуушанай арюун дурасхаалые тэмдэглэжэ, тэрэнэй ажабайдалай, мүн зохёохы ажалай намтар тушаа һайн һайхан үгэнүүдые хэлэһэн байха юм.

— Хоморой һайхан хоолойтой дуушан, бэлиг түгэлдэр артист, дэлгэр сэдьхэлтэй багша, элдэхэнь шухаг «гуурһатай» уран зохёолшо... Юрэ бусын бэлигтэй хүн ябаһандаа, Лхасаран Лодонович эдэ мэтын шанар шэнжэнүүдые өөртөө нэгэдхэдэг байгаа ха юм,— гэжэ театрай директор Д. Ш. Яхунаев үгөө эхилһэн байна. Удаань Буряадай АССР-эй Соёлой министр Д. З. Жалсараев түрүүлэн үгэ хэлэбэ. Суута артистын гуша гаран жэлэй туршада оролдосотойгоор ябуулһан зохёохы ажал тухайда Д. З. Жалсараев тодорхойгоор хөөрэжэ үгөбэ. Театрай ахамад дирижер, РСФСР-эй арадай артист И. Ю Айзикович үгэ абажа, олон жэлэй туршада Л. Линховоинтой суг һураһан, хүдэлһэн тухайгаа сэдьхэлээ хүдэлэнгээр хөөрэбэ. «Агууехэ артист, дуушан байхаһаа гадна, Лхасаран Лодонович совет оронойнгоо үнэн ёһото эрхэтэн байһан юм. Хэмгүй һайхан энэ Хүн хэмжээгүй ехэ хэрэгүүдые бүтээхэ хуби заяатай байгаа...» — гэжэ И. Айзикович тэмдэглэбэ. Агын Буряадай автономито округой түлөөлэгшэ, РСФСР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Ж. Д. Доржиев ендэр дээрэ гаража, селото артистын габьяагаар нютагаархидайнь хэр зэргэ омогорходог байһан тушаа сэдьхэлэй халуун үгэнүүдээр мэдүүлбэ.

Удаань Ленинградай С. М. Кировэй нэрэмжэтэ оперо болон баледэй академическэ театрай солист, СССР-эй арадай артист Н. П. Охотников үгэ абахадаа, манай сюун бэлигтэ дуушанай Ленинградай консерваторидо һураһан тухай суглараагшадта мэдээсээ һэн. Һүүлээрнь МНР-эй арадай артист Цэвэгжавын Пүрэвдорж, республикымнай Композиторнуудай холбооной түрүүлэгшэ, СССР-эй арадай артист Б. Б. Ямпилов, РСФСР-эй габьяата артистка В. Д... шэд удаа дараалан, ү... дуушанай дурасхаалда з... лоон хоногой ушараар ... телеграммануудые эндэ ...

Сагаан хүшэгын сайра... ховоиной... мүн даа Л... чой бэеэрээ экран д... согтой хүхюунээр дуу ... даа, эльгэлэн дуола... найнгаа урихан энеэбхи... хадуужа абахые эндэ с... хэбэртэй... Гартаа адха... гээ дуушан рояльин эрм... саг зуурын туршада зал... хилнэ. Экранай галай ... нээгдээдхихэдэ, сценын ... хара рояль, эрмэгтэнь— ... бяатай. Лхасаран Лодоно... хан гаража ошоһон мэт... тэрэ үдэшын концертдэ ... дуушантай ого дахин ...

РСФСР-эй габьяата арт... евай тус концертые нээж... вэй «Буряад оронойм со... «Сэлэнгын эрьеэр» гэжэ ... жарлама гоёор гүйсэдхэ... луу дуушан Ольга Аюрова... хэйн жама ёһоор» гэжэ ... ханаар хангюурдахада, ... артист, Россин Федера... нэрэмжэтэ Гүрэнэй шанга... гаржап Дашиевай «Бууха... гэһэн дууе уран шадаба... хэхэдэ, мэдээжэ артисты... бариие һурагшадынь үргэ... бодол тодороо һэн.

РСФСР-эй габьяата ... мир Буруев Ш. Гуногой ... оперовоо Валентинай ари... га ташалгаар угтагдаа...

Хотымнай хүндэтэ ... СССР-эй арадай артист ... ков, МНР-эй арадай арт... дорж эрхим шадабари... түгэсөөр гүйсэдхэһэн дуу... һаа аринуудые гүйсэдх... зүгһөө халуун альга таша...

Элитэ дуушанай эрхим ... СССР-эй арадай артист К... энэ үдэшэ М. Фроловой ... тар» гэжэ оперовоо Буу... багшынгаа дурасхаалда з... ба.

Б. ДАМ...

ТАСС — АПН
ХИЛЫН СААНАҺАА

АВСТРИИН КОМПАРТИИН СЪЕЗД

ВЕНЭ. Австриин Коммунис партиин эндэ боложо байһан XXV съезд дээрэ КПСС-эй делегациие толгойлогшо, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Н. И. Рыжков үгэ хэлэбэ. КПСС-эй Центральна Комитедһээ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Юрий Владимирович Андроповһоо аха дүү ёһоной халуун амаршалга болон амжалтатайгаар хүдэлхэ үнэн зүрхэнэй хүсэлэнгүүдые съездын делегадуудта дамжуулһан байгаа.

Австриин Компартиин түрүүлэгшэ Франц Мюриин съезд дээрэ хэһэн КПА-гай ЦК-гай гүнзэгы удхатай элидхэлые бидэ бултадаа ехэ һонирхолтойгоор шагнабабди. КПСС болон совет арадта зорюулагдажа хэлэгдэһэн халуун дулаан үгэнүүдэйнь түлөө тэрээндэ баяр баясхалан хүргэнэбди.

Манай партиин ямараар ажаһуужа, ямараар хүдэлжэ байһан тухай тобшохоноор мэдээсэхыемни зүбшөөгыт. Коммунистнууд, бүхы совет хүнүүд КПСС-эй XXVI съездын хараалһан коммунис байгуулалтын зорилгонуудые, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө залан сэхээр хүдэлжэ байна.

Үнгэрһэн жэлэй һүүл багта хоёр ехэ үйлэ хэрэг болоо. КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленум, СССР-эй Верховно Соведэй юһэдэхи сесси болобо. Тэдэ совет обществын амжалтатайгаар урагшаа дабшаха эгээл шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байна. Совет оронной арадай ажахые хүгжөөхэ талаар туйлагдаһан амжалтанууд тухай, өөһэдыгөө хамгаалха хүсэ шадалаа бэхижүүлхэ тухай саашадаа дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлэбэ.

США-гай болон НАТО-гай талаар тэдэнэй союзнигуудай гэмээр уласхоорондын байдалай орёо түгшүүритэй болоходо байха үедэ Советскэ Союз, социалис хании нэгэдэлтэ оронууд һэримжэтэй байха, өөһэдыгөө хамгаалха хүсэ шадалаа бэхижүүлхэ тухай оролдохо ёһотой болоно.

Үгынгөө түгэсхэлдэ Н. И. Рыжков дайнда эсэргүү, хүдэлмэришэн ангиин ба Австриин бүхы ажалшадай социально-политическэ эрхэнүүдые хамгаалгада, партиингаа зэргэнүүдые бэхижүүлгэдэ шэнэ амжалтануудые туйлахыень Австриин коммунистнуудта хүсэбэ.

Съездэдэ эльгээһэн КПСС-эй ЦК-гай амаршалгые, дурасхаалта бэлэг — Кремлиин дүрэ зурагтай ваза суглаагшадай нэрьемэ альга ташалга доро КПСС-эй делегациие толгойлогшо дамжуулан барюулба.

Амаршалгынь, һайн һайхан хүсэлэнгүүдэйнь түлөө нүхэр Ю. В. Андроповто үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэхыень съездын президиум делегадуудай үмэнэһөө КПСС-эй делегациие гуйба.

Аха дүү коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэд съездын делегадуудые амаршалһан үгэ хэлээ.

ВАРШАВАДА УУЛЗАЛГА БОЛОБО

ВАРШАВА. Американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан толхолгые буруушаалгын, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө тэмсэл хадаа уласхоорондын мүнөөнэй түгшүүритэй үедэ бүхы коммунистнуудай бэелүүлхэ патриотическа, интернациональна уялга болоно. ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь В. Ярузельскиин ГКП-гэй түрүүлэгшэ Г. Мис түрүүтэй Германиин Компартиин делегацитай Варшавада уулзалгын үедэ тэмдэглэгдээ.

ФРГ-гэй баталһан договорнуудые, хэлсээнүүдые тоонгүй, дайнай һүүлээрхи Европын хилэнүүдые дахинаа хаража үзэхэ эрилтэ табидаг ФРГ-гэй үһөө хяһаа нэхэдэг хүсэнүүдэй харата ябуулгануудаа эдэбхижүүлһэнһээнь уламжалан һанаагаа зобожо байһанаа хоёр тала мэдүүлээ. Тэдэнэртэ шанга харюу сохилто үгэхэ шухала гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

Партинууд хоорондын холбоонуудай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ үедөө ПОРП-ын ба ГКП-гэй хоорондохи аха дүү ёһоной харилсаа холбоое саашадань хүгжөөхые шиидэнхэй байһанаа мэдүүлбэд.

НИГЕРИИН ШЭНЭ ХҮТЭЛБЭРИИН ХЭМЖЭЭ ЯБУУЛГАНУУД

ЛАГОС. Орон доторхи политическэ ба социально-экономическа байдалые шэнэдхэн хубилгаха хэмжээнүүдые Нигериин шэнэ хүтэлбэри бэелүүлнэ. Гүрэйние хүтэлбэрилгын гол орган—сэрэгэй дээдэ совет эмхидхэгдэн байгуулагдаад, хүдэлжэ байна. Национальна гүрэнэй совет болон федеральна гүйсэдхэхэ совет засагай зургаануудай шэнэ бүридэлдэ ороно. Сэрэгэй губернаторнууд томилогдожо, уялгануудаа гүйсэдхэн дүүргэхын тула республикын бүхы штадуудта ошобо. Тусхайлбал, тэдэнэр штадуудые хүгжөөхэ түсэбүүдые ойрын сагта бэлдэхэ, хүдэлмэришэд болон албахаагшадта салин хүлһэнэй талаар гараһан үри шэрыень нэмэжэ түлэхэ байна.

Комендантска час болюулагдаа, гэбэшье, сэрэгэй подразделенинүүд гүрэнэй эмхи зургаануудые хинана.

АМЕРИКАН КОММУНИСТНУУДАЙ ГАЗЕТЫН 60 ЖЭЛЭЙ ОЙ

НЬЮ-ЙОРК. США-гай Коммунис партиин орган болохо «Дейли уорлд» газетын байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойе американ коммунистнууд, США-гай түрүү үзэлтэй олониитэ тэмдэглэбэ. «Энэ бүхы жэлнүүдтэ тэрэ США-гай ажалшадай үмэнэһөө тэмсэхэдээ, үнэн зүбэй ба партида хабаатай байлгын тугые үндэр дээрэ үргэжэ ябана»,— гэжэ США-гай Коммунис партиин Генеральна секретарь Гэс Холл энээнтэй дашарамдуулан бэшэһэн байна.

«Дейли уорлд» хадаа США-гай хүдэлмэришэн анги болон арадта үнэн зүб мэдээсэлнүүдые дуулгадаг ори ганса эшэ үндэһэн болоно гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ. Тэрэ хүдэлмэришэн ангиин эрхэнүүдые сахин хамгаална, ангиин тэмсэлдэ һургана. Тэрэ расизмда эсэргүүгээр, эхэнэрнүүдэй адли тэгшэ эрхые хангахын түлөө тэмсэнэ.

АФРИКЫН ОРОНУУДААР ЯБАХАЯА ГАРАБА

НЬЮ-ЙОРК. ООН-ой Генеральна секретарь Х. Перес де Куэльяр гурбан долоон хоног соо Баруун Африкын оронуудаар ябахаяа гараба.

ООН-ой штаб-байшан соо соносхогдоһоной ёһоор, эдэ оронуудтахи экономическа хүшэр хүндэ байдалые тэдэнэй правительствануудтай зүбшэн хэлсэлгэ тиишэ ошолгынь гол зорилго болоно. Африкада туһаламжа үзүүлхэ талаар ООН-ой хүсэлэл оролдолгонуудые элсүүлхын тула хэмжээнүүдые абахыень Генеральна секретариие этигэмжэлүүлхэ зорилготой хэдэн шиидхэбэринүүд ООН-ой Генеральна Ассамблейн һүүлшын сесси дээрэ һайшаагдаһан байгаа.

Дэлхэй дээрэхи экономическа доройтон уналга энэ түбиин олонхи оронуудай экономикодо хайгалтагүй муугаар нүлөөлһэн байна гэжэ ООН-ой Генеральна секретарь мэдүүлбэ.

СПОРТ · спорт · СПОРТ · Спорт · СПОРТ

САНЫН ЗҮРГЭ ШАРЬЯАТАЙ

Һурагшадай үбэлэй амаралтын үедэ спортын элдэб зүйлнүүдээр, тусхайлбал, бүмбэгэтэй хоккейгээр, боксоор, дүрэ буляалдалгын барилдаагаар, санын урилдаагаар мүрысөөнүүд үнгэргэгдэһэн байгаа. 1966—1969 онуудта түрэһэн һурагшадай республиканска үбэлэй спартакиадын тоосоогоор үнгэргэгдэһэн санын урилдаагаар мүрысөөн суглараагшадые һонирхуулба. Хүдөөгэй 11, городой 2 районой санашад «Локомотив» бүлгэмэй баазада суглараһан байгаа. Хүбүүд болон басагад 10 ба 5 километртэ, мүн 4Х5, 4Х3 километрэй эстафетын урилдаануудта хабаадаба.

Түрүүшын үдэр хүбүүд 10 километртэ урилдаһан байгаа. Баргажанай районой түлөөлэгшэ Александр Яковлев энэ зайе 36 минута 32 секунда соо гаталжа, илалта туйлаба. Загарайн районһоо Алексей Сапожников хоёрдохи. Октябрьска районой командын гэшүүн Дмитрий Юрьев гурбадахи һуурида гараа.

Загарайн районой түлөөлэгшэ Нина Андриевская 5 километрые 17 минута 23 секунда соо гаталжа, басагадай дундаһаа шалгарба. Ира Жилина (Кабанск) тэрээнһээ 48 секундаар гартаһан байна. Сэсэгма Бадмацыренова (Загарай) оройдоол 3 секундаар хожомдожо, фиништэ ерэхэдээ, гурбадахи шанда хүртэһэн байха юм.

Эстафетэ дамжуулгатай урилдаан хододоо шанга тэмсэлдэ үнгэрдэг гээшэ. Хүбүүдэй дунда Баргажанай болон Загарайн районуудай команданууд һайн һорилго бэлэдхэлтэй байһанаа харуулаа. Имагтал дүрбэдэхи шатада Александр Яковлев хурдан сүлхэ байжа, командаяа урагшань гаргаба. Д. Мисюркеев, О. Листо, В. Шрагер болон А. Яковлев 1 час 15 минута 13 секунда саг харуулһан байгаа. Загарайн, Кабанскын районуудай һурагшад шангай һууринуудта гараба.

Басагадай дундаһаа Загарайн районой суглуулагдамал команда илалта туйлаа. С. Бадмацыренова, Н. Андриевская, В. Климова, Л. Кадиримбетова хүндэлэлэй табсангай дээдэ шатада гараһан байха юм. Баргажанай, Кабанскын, районуудай санаша басагад хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлбэ.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр Загарайн районой суглуулагдамал команда эрхимлэбэ. Баргажанай, Кабанскын районуудай эдир спортсменүүд удаадахи һууринуудта гараһан байна.

Январиин 29-һөө февралиин 6 болотор Кабанскын районой Селенгинск тосхондо үнгэргэгдэхэ Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын мүрысөөндэ хабаадаха республикын суглуулагдамал команда бүридүүлэгдэбэ.

Н. КАЛАШНИКОВ,
«Буревестник» бүлгэмэй тренер.

БҮМБЭГЭТЭЙ ХОККЕЙН МҮРЫСӨӨН

Һурагшадай амаралтын үдэрнүүдтэ ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой шанда хүртэхын түлөө бүмбэгэтэй хоккейгээр түгэсхэлэй наадан «Локомотив» болон «Спартак» бүлгэмүүдэй стадионууд дээрэ үнгэргэгдэбэ. Зуу гаран спортсмен наһанайнгаа илгаагаар хоёр бүлэг боложо, эндэ мүрысөө. Республикынгаа эрхим командые элирүүлхын тула найман районой эдир хоккеистнүүд суглараһан байна.

Дунда наһанай бүлэгтэ Хэжэнгын районой «Юность» гэжэ команда (тренерынь В. М. Манхиров) эрхим һайн наада харуулжа, нэгэдэхи һуури эзэлээ. Хориин, Мухар-Шэбэрэй районуудай эдир хоккеистнүүдэй команданууд хоёрдохи, гурбадахи һууринуудта гараа.

15—16 наһанай бүлэгтэ мүн лэ Хэжэнгын районой «Юность» гэжэ команда түрүүлээ. Тэрэ командын гэшүүдые һурган һоридог В. М. Манхиров энэ амжалтадань габьяатай. Загарайн болон Түнхэнэй районуудай команданууд шангай удаадахи һууринуудта гараһан байна. Хэжэнгын районой командын Цыбик Дармаев, Баир Намбаров, Миша Данзанов, Эдик Аюржанаев, Хориһоо Игорь Скворцов, Загарайһаа Игорь Колобов гэгшэд мүрысөөнэй эрхим наадагшад гэжэ элирүүлэгдээ.

Мүрысөөндэ илагшад ВЛКСМ-эй обкомой болон республиканска спорткомитедэй грамота, дурасхаалта бэлэгүүдээр шагнагдаа. Түгэсхэлэй наадан шалгараһан бэрхэ хоккеистнүүд ВЛКСМ-эй обкомой үнэтэ бэлэгүүдээр урмашуулагдаһан байна.

Н. ТРИФОНОВ,
мүрысөөнэй ахамад судья.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«Спортлотонуудай» январиин 14-дэ үнгэргэгдэһэн 2-дохи тираж.

«49-һөө 6-еһь таахаа». 21—тамаралга, 24— гарай бүмбэгэ, 42—уһан дээрэ санаар һолжоролго, 45—столой теннис, 48—шатар, 49—даам.

«36-һаа 5-еһь таахаа». 1—баскетбол, 6 — дзюдогоор барилдаан, 10—уһан дээрэ бүмбэгөөр наадалга, 21 — тамаралга, 35 — шайбатай хоккей.

(ТАСС).

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

Спортлотонуудай январиин 7-до үнгэргэгдэһэн 1-дэхи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-һөө 6-еһь тааха спортлото»: 462.575 билет ороо. Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (14 карточка) таагшад — 3.000 түхэриг, дүрбэн номер (962 карточка) тааһан хүнүүд — 43 түхэриг, гурбан номер (18.479 карточка) таагшад 3 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-еһь тааха спортлото»: 3 022 694 билет ороо. Табан номер (22 карточка) тааһан хүнүүд —8 261 түхэриг, дүрбэн номер (2 214 карточка) таагшад — 1 түхэриг, гурбан номер (73.868 карточка) тааһан хүнүүд 6 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 1-дэхи тиражай шүүбэринүүд январиин 18-һаа февралиин 18 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Партийна эхин организаци»—түрүү бэшэг, «Нэгэн һаналтай дэбжэлтэ»—ТАСС-ай материал. «Мартагдаһан фермэ» — редакцида ерэһэн бэшэг. Областной партийна конференциин делегадууд — фото-мэдээсэл.

Хоёрдохи — гурбадахи хуудаһануудта. «Совет общество— бодото демократиин общество»— ниитэ полит-үдэртэ зорюулагдаһан тематическа хуудаһан.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Суута дуушанай дурасхаалда» — Ч. Гомбсинай статья. Хилын саанаһаа.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40— Үглөөнэй гимнастика. 9.55— «Үхибүүдтэ ангуудай гүлгэд тухай». 10.25— Баримтата фильм. 10.55— «День моих сыновей»— уран һайханай фильм. 12.00— «Концертын залда — һурагшад». 12.45 — Шэнэ һонин. 15.15— Шэнэ һонин. 15. 35— Баримтата фильмүүд. 16.15— «Уран зураашад тухай хөөрөөнүүд». 16.45— «Хуули мэдэхэ гүш?» 17.30— В. А. Моцарт «Дивертисмен». 17.45— «ПТУ-да ямар мэргэжэлдэ хайшан гэжэ һурганаб?»

Улаан-Үдэ. 18.15 — Киноочерк. 18.25— «Байгал» —мэдээсэлэй программа.

Москва. 18.45— «...16 хүрэтэр ба тэрээнһээ дээшэ наһанай».

Улаан-Үдэ. 19.30— «Байгал» —нютагуудай һонинууд.

Москва. 19.45— «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ». 20.00— «Һунгалтые угтуулан».

Улаан-Үдэ. 20.15— «Областной партийна конференциин делегат тухай хөөрэнэбди».

Москва. 20.45—«Россия молодая»— 9 серитэй уран һайханай фильм (8-дахи сери). 22.00—«Время». 22.35— Гүрэнэй Кубаниин хасагуудай хоор дуулаха. 23.45— «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 24.00 — «Долоон хоногой спорт».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15—«Узоры бабушки Христины» — баримтата фильм. ...рономи. 14.10— Неме... ПТУ-гай һур... 11.35, 12.40— ... «Детство». ... —«Гэр бүлэ ... 13.10— «Бо... класс. 13.30— ... поэзи. 14.40— ... һанууд». Геро... залга. 15.25— ... нуудай хууда... —РСФСР-эй ... Б. Феоктисто... рэ наадаха. ... нин.

Москва. 18... лэн».

Улаан-Үдэ. ... хэм—шинии ... носхолнууд.

Москва. 19... фильм.

Улаан-Үдэ. ... надта, агитато... политинформа... —Киноочерк.

Москва. 20... ухаан ба ажа...

Улаан-Үдэ. ... сэрэгэй ав... киноочерк.

Москва. 21... нойрсоггы, ... —Эб найрамда... вет комитедэ... Ю. А. Жук... 21.50— Бар... 22.00—«Время»... важные ночи» ... серитэй уран ... (2-дохи сери). ... болоор СССР... Эхэнэрнүүд. ... ка» (Свердло... дэм-дэлгэрүүл...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора — 2-62-62 отв. секретарь—2-50-52, секретариат 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34 05, пропаганды — 2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-6 36, 2 63-88, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60 21, 2-57-63 информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81., корректорская—2-33-61, выпускающие —2-35-95, отдел объявлений —2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 3... Н-02305. Заказ № 15. Индекс 0464...